

GMM

REVIJA GLASBENE Mladine SLOVENIJE 79/80/81
95/108/14

GM

REVILJA
GLASBENE MLADINE
SLOVENIJE

79/80/592/30.580/L.10

V tej deželi je živel človek
in tovariš in vodja:
Josip Broz — Tito.
In kjer je bil on,
je bilo veselje.
Danes ga ni več med nami.
Žalost, ponos in odločna predanost
prevejajo naša srca.

Teško je v trenutkih tihe, globoke, še vedno žive bolečine zbrati in urediti misli o prvem delavcu naše zgodovine, nerogoče je zapisati vse, kar sleherni med nami čuti ob izgubi. Živel je v vsakem izmed nas in mi vsi smo živeli v njem. Zaupali smo v njegovo moč in on je zaupal v neizmerno silo jugoslovanskih narodov in narodnosti. Bil je in bo simbol najvišjih vrednot in stremljenj, simbol domovine, rojen v zaupanju, v nedrih naroda, v resničnosti veličastnega toka naše nove poti. Gnev in srditi tiranov se je uprl z dvignjenim in ponosnim čelom, svetu strahotnih zločinov se je postavil po robu z bratstvom in enotnostjo ljudi. Njegova življenjska pot je bil neprekinjen boj. Bojeval ga je skupaj z ljudmi, ki jim je verjel in ki so mu verjeli, za boljši, lepši, pravičnejši bratski svet.

Njegova legenda je misel, beseda in pesem naše dežele, vsakega našega človeka.

V letošnji maj, mesec mladosti, ki smo ga tolikokrat radostno in ponosno delili z našim velikim prijateljem, učiteljem in vzornikom, je holecje odjeknila kratka, nesprejemljiva in nerazložljiva vest: odšel je naš Tito. Zbolelo je kakor takrat, ko izgubimo svojega najbližjega, tistega, ki je bil del nas, ki je živel z nami, s katerim smo delili in tovariševali, se žalostili in veselili, se bojevali in zmagovali, s katerim smo istih oči in želja zrlji v prihodnost. Brez njega smo vsi postali siromašnejši, ker smo izgubili del sebe.

Tito je odšel, toda njegovo delo ostaja in zavezuje. Dediščina, ki nam jo je zapustil, je enkratno in neprecenljivo človeško bogastvo. Vredno in častno jo je živeti in nadaljevati. Zaveza, ki nam jo zapušča celovitost Titovega življenja, ni lahka. Pot je izbrana, po njej hodimo že dolgo, a krčiti si jo bomo morali tudi v prihodnje, korak za korakom, vsak zase in vsi skupaj. Nič od tega, kar smo že dosegli, nas ne sme zamamiti kot cilj. Zaveza Titovi dediščini je zaveza ustvarjalnosti.

S ponosom je gledal na nas mlade, neizmerno nam je zaupal. Še nikoli niso imeli mladi voditelja, ki bi jih ljubil bolj, kot je Tito nas, svojo mladino. Tito — to je ime, življenje, ki ga živimo od rojstva. Poistovetili smo se z njim in pripravljeni smo mu slediti. Prepričano je trdil: „Narodu, ki ima takšno mladino, se ni treba bati za svojo bodočnost!“ Verjel je v našo revolucionarno moč, razumel nas je. Srečna mladina, ki je imela takšnega učitelja!

Tudi delovanje Glasbene mladine ga je zanimalo. „Želim, da ostane vaša aktivnost prežeta z entuziazmom, da bo naša mladina tudi skozi umetnost spoznavala veličino in moč socializma in doživljala radosti življenja in dela.“ Besede, ki obvezujejo. Misli, ki smo se jim s trdim delom v mnogem približali tudi slovenski glasbeni mladinci. Misli, ki vodijo na nova pota v razvoju naše organizacije. Krenili smo po njih, prepričani smo vanje, veliko pričakujemo od njih.

„Stopajte pogumno naprej, s trdno voljo, da izpeljete tisto, kar ste začeli in kar vas čaka!“

Tito, hvala ti!

SLAVKO MEŽEK

Naslov uredništva

Revija GM, Krekovi trg 2/11, 61000 Ljubljana, telefon 322-367. Račun pri SDK Ljubljana, 60101-678-49381. Izide devetkrat v šolskem letu, celotna naročnina je 30 din, cena posameznega izvoda 4 din.

Uredniški odbor

Miloš Bašin (tehnični urednik in oblikovalec), Urška Čop (sekretarka uredništva), Lado Jakša, dr. Primož Kuret (glavni urednik), Igor Longyka, Mija Longyka (lektorica), Kaja Šivic (odgovorna urednica), Bor Turel, Metka Zupančič.

Uredniški svet

Dr. Janez Hoefler (predsednik), Tone Lotrič (ZKOS), Željka Nardin (ZSMS), Jasmina Pogačnik (GMS), Jože Stabej (DGUS), Dane Škeri (DSS), Dušan Vodisek (ZDGPS), Tone Žuraj (GMS) in delegacija uredništva (glavni in odgovorni urednik).

Revija GM izdaja Glasbena mladina Slovenije. Grafično pripravo izdeluje Dolenjski list v Novem mestu, tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Revija je oproščena temeljnega davka od prometa proizvodov po sklepu republiškega sekretariata za informacije 412-1-72, z dne 22. oktobra 1973. Sofinancirata jo kulturna skupnost in izobraževalna skupnost Slovenije.

Srečanje s Titom

Dolgoletni sodelavec in urednik naše revije Igor Longyka opisuje svoje mladostno srečanje s predsednikom Titom v ljubljanski operni hiši. Besedilo je bilo prvič objavljeno natančno pred osmimi leti v drugem letniku časopisa Glasbena mladina.

Nekega dne v začetku maja pred enaindvajsetimi leti so v ljubljanski operi gostovali znameniti sovjetski operni pevci. Tedaj sem hodil v nižjo glasbeno šolo. Posebno rad in pogosto sem zahajal v opero, zato tudi nisem hotel zamuditi čudovitega večera.

Naneslo pa je, da je bil prav tisti dan na obisku v Ljubljani predsednik Tito. Ko je zvedel za predstavo Jevgenija Onjegina s sovjetskimi pevci, se je kot ljubitelj dobre glasbe odločil, da jih pride poslušat.

Ves avditorij je že nestrpnost čakal, da se dvigne zastor, ko je dvorana nenadoma zaploskala in od ust do ust je šlo, da je nepričakovano prišel v častno ložo sam predsednik Tito. Bili smo ponosni, da gledamo predstavo skupaj z njim; hkrati pa smo vsi hoteli izkoristiti enkratno priložnost, da ga vidimo od blizu ali se celo z njim pogovarjamo. Zato se je v odmoru zbrala v kabilnici velika množica gledalcev v pričakovanju, da bo tja prišel tudi tovariš Tito s spremstvom.

Najbolj vneti pa smo bili tako neučakani, da smo hoteli na hodnik v prvem nadstropju, da bi ga videli od blizu. Toda niso nas pustili noter, zato smo kot grozd obviseli na steklenih vratih, ki so vodila na hodnik, in čakali. Zadaj so tako pristiskali, da so se nam spredaj lepili nosovi na steklo.

In končno smo ga dočakali. Prihajal je po rdeči preprogi z ženo Jovanko in drugimi voditelji. Oblečen je bil v temno večerno obleko, na nosu je imel očala. Med hojo se je živahno pogovarjal in mahal z rokami, očitno navdušen nad predstavo in pevci. Ko je prišel mimo, smo mu zavzeto pomahali.

Tito glasbenim mladincem

Organizacija Glasbene mladine je za zблиževanje naših narodov lahko zelo pomembna. Našim ljudem moramo omogočiti poslušanje vsega, kar je lepo v klasični in sodobni glasbi, kajti občinstvo ne nastaja samo po sebi, treba ga je vzgajati.

V teh pomladanskih dneh prihajajo k meni pionirji iz cele države in uživam, ko vidim in slišim, da mnogi med njimi igrajo različna glasbila. Tudi ko bodo starejši, bodo nadaljevali z igranjem in glasba bo postala del njihovega življenja. Čeprav jim glasba morda ne bo pomenila glavne aktivnosti, bo vplivala na njihov razvoj, plemenitila jih bo. Zato menim, da je vaša aktivnost zelo pozitivna, saj imamo tisoče mladih, ki imajo radi umetnost in glasbo, med njimi jih je mnogo, ki nimajo vedno možnosti, da si kupijo glasbilo in igrajo sami.

Ko premišljam o osnovnih ciljih vaše organizacije, mislim, da bosta vaša pobuda in delo zelo pomembna za naše kulturno življenje. Zdi se mi, da nam ni potrebno le združevanje materialnih dobrin, ampak tudi duhovno združevanje naših narodov. V tem pogledu lahko Glasbena mladina veliko pripomore k zблиževanju in povezanosti naše mladine.

* Iz razgovora tovariša Tita z delegacijo Glasbene mladine Jugoslavije v Beogradu 29. aprila 1964.

Zagledal nas je in se naglo odločil. Pomignil je svojim spremljevalcem in stopil k nam.

Pozdravil nas je, nato pa je meni, ki sem mu bil najbliže, ponudil roko. Čvrsto je stisnil mojo šibko dlan in me vprašal:

„Ali veliko zahajaš v opero? Ali ti je všeč predstava?“ Od vznemirjenja in zadrege nisem mogel odgovoriti. Pogledal sem ga in mu nemo prikimal. Zvonko se je zasmejal, ko je videl mojo zadrego, in rekel:

„Tako je prav. Mlad človek naj se čimprej spozna z lepoto glasbe. Kdor ljubi glasbo, ljubi človeka in to je ena največjih človekovih vrednot.“

Njegove besede sem požiral z odprtimi usti in vedel sem, da jih ne bom nikoli pozabil. Potem mi je Tito spodbudno pokimal in vse zbrane povabil v kabilnico. Tam so ga obkrožili številni obiskovalci in dolgo se je z njimi rokoval in pogovarjal o glasbi, tako da je šele zvonček, ki je klical k naslednjemu dejanju, prekinil zanimivi razgovor.

Bil sem nadvse ponosen, da sem se pogovarjal s tovarišem Titom, a še posebno mi je bilo všeč, da naš maršal ljubi glasbo. Srečanje in pogovor s Titom v operi, svetišču glasbene umetnosti, je name naredilo tak vtis, da sem si izbral glasbo za svoj poklic. In za to odločitev sem mu nadvse hvaležen, saj sem v svetu glasbe našel srečo in zadovoljstvo.

Moja predstava o Titu pa je tako dobila povsem novo, otipljivo podobo. Nič več ni bil samo nedosegljivi junak iz partizanskih bitk, ni bil več samo veliki državnik v odprtem avtomobilu, ki dela za dobro vseh delovnih ljudi in vsega sveta, temveč prijeten in prijazen človek, ki se zna preprosto pogovarjati z vsakomer, ki ljubi glasbo in ki ima za vsakogar dobro besedo.

In takega bom imel vselej pred seboj...

IGOR LONGYKA

Z Nazorjem po brezpotju

Skladatelj in dirigent mnogih simfoničnih in komornih del. Doktor filozofije. Umetnik svetovnega slovesa, ki je gostoval na največjih svetovnih odrih.

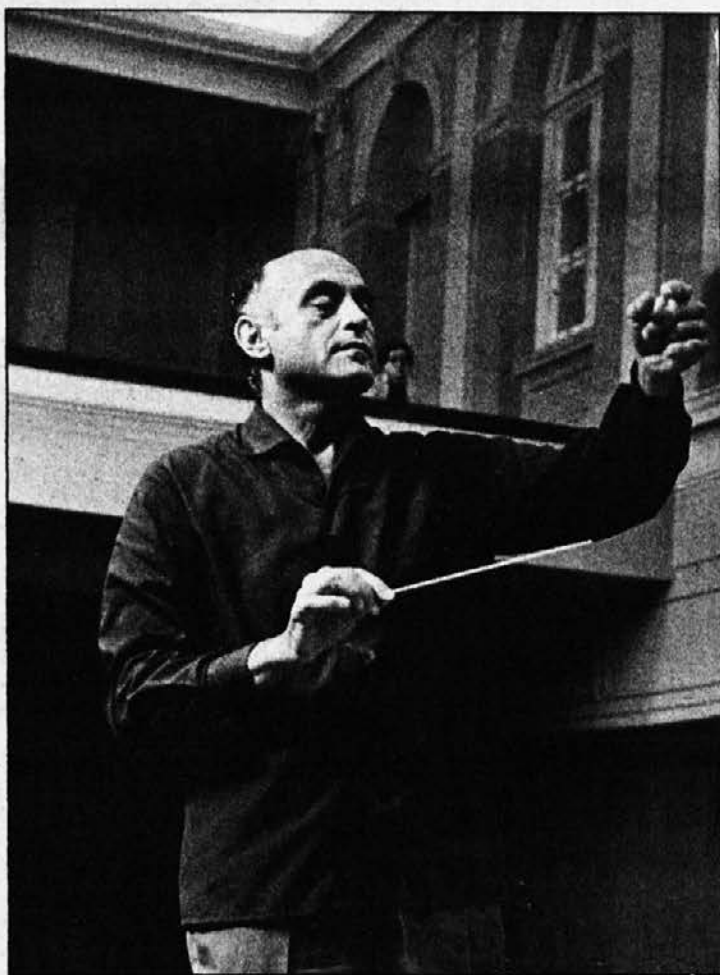
Markantnega obraza, široko nasmejan, zelo prisrčen, živahen, nemirnih kreterij — tekšen je, na kratko povedano, dr. Oskar Danon, umetnik, ki je zaljubljen v glasbo. Svojo predvojno revolucionarno opredelitev je potrdil s tem, da se je znašel v prvih partizanskih vrstah pod Romanijo.

Rojen je bil v Sarajevu. Prvoborec in komandant odreda „Zvezda“. Številne pesmi in kompozicije je napisal v predahih med posameznimi boji. Človek, ki je v uniformi partizanskega oficirja stal za dirigentskim pultom v osvobodnem Beogradu in nekega hladnega novembrskega večera leta 1944 dirigiral eno najlepših del glasbene literature. Sam je to doživljal kot sanje, iz katerih se bo prebudil.

Kot borec s partizanskim imenom Jovo „Cigo“ in pozneje s svojim pravim imenom je doživel številna srečanja in izpolnil zahtevne naloge. Toda ene se bo spominjal vse življenje...

— Res, ja, — se smehljiva skladatelj Danon — moje partizansko ime je bilo Jovo „Cigo“. Kako sem dobil to ime? Po sili razmer. Nekaj tovarišev nas je z lažnimi dokumenti zapustilo Sarajevo. Ko smo prispeli v Crepoljsko, nam je Slobodan Princip rekel, naj pozabimo, kdo smo in kako se pišemo, ter nam dal nova imena: sebi — Seljo, Pavletu Goraninu — Ilija, Hasanu Brkiću — Aco, Slaviši Vajnerju — Čiča in meni — Mitar. Predlagal sem, da bi si vzela ime Jovo zaradi profesorja Jovana Kršića, ki so ga odpeljali ustaši. Vzdevek „Cigo“ so mi dali borci pozneje zaradi moje temne polti. In da bi opravičil to ime, sem vse pozive, ki smo jih pošiljali žandarmerijskim postajam in jih pozivali k predaji, podpisoval Jovo Ciganović... Še danes me mnogi borci poznajo samo kot Jovo Cigo...

S tem partizanskim imenom je povezana ena mojih najtežjih nalog... Bolje povedano,

mislim, da je bila ta naloga bolj odgovorna kot težka, ker je bila povezana s pomembno osebnostjo — s pesnikom Vladimirom Nazorjem. Njegova poezija me je navduševala, in še preden sem ga osebno spoznal, sem na njegove stihe komponiral nekaj pesmi: „Tovariš Tito“, „Danica“, „Pesem mitraljezov“, „Pesem o pesti“. In nekega dne po peti sovražni ofenzivi sem dobil nalogo, da kljub vsem zasedam pripeljem živega in zdravega Vladimirja Nazorja v vrhovni štab. Ta partizanski pesnik pa je bil takrat hudo bolan in komaj živ.

Posebna naloga

Ta znani pesnik je s prihodom v partizane leta 1942 do-

kazal svoje veliko zaupanje do našega boja. Stari pesnik je bil ves prežet z navdušenjem in željo, da bi v najtežjih dneh svojega naroda bil s tistimi, ki so se bojevali za boljše in lepšo prihodnost. Nosil je klobuk s širokimi krajci, na njem pa veliko petrokoko zvezdo.

Skozi dim, ki ga puha iz svoje pipe, pripoveduje Danon, kako je dobil nalogo, da čuva in skrbi za varnost starega pesnika.

„Odvedi ga nekam, kjer bo varno, in ga ne puščaj z oči...“ mi je nekega avgustovskega dne leta 1943 rekel Rodoljub Čolaković. Ko sem Nazorja prvič videl, sem bil zelo iznenaden. Zaradi njegove močne poezije sem si ga predstavljal velikega, močnega, krepkega. Namesto tega pa je pred menoj stal suhljat, izčrpan človek z upadlimi lici. Nosil je velik klobuk s širokimi krajci.

Spremljevalec, ki ga je pripeljal, mu je rekel:

— To je „Cigo“, ki vas bo spremljal in skrbel za vas! Ko je slišal moje partizansko ime, se je pesnik—borec nasmehnil, nato pa me je od strani ogledoval, če sem Cigo ali nisem.

— Ocenil sem, da bo še najbolj varno v vasi Mrkajci, v kateri so ostale samo žene in dekleta, medtem ko so se vsi moški borili. Vas je skrita v planinah, zato sem bil prepričan, da bo tam najbolj varno za starega pesnika. Toda v Mrkajcih je ostal zelo kratek čas. Ko sem poizvedoval naokrog, kje je vrhovni štab, sem zvedel, da so Nemci navalili z zborniške strani in da gredo naravnost proti Mrkajcem, kjer sem pustil Nazorja. Pohitel sem v vas, toda Nazor je izginil.

Nemiren in zaskrbljen za pesnikovo usodo ga je Danon začel iskati. V vasi ga ni bilo.

Starejša žena mu je povedala, da so vaška dekleta odpeljala starega pesnika v Petroviće, kjer je bila divizijska bolnica. Nazorja so sprejeli v bolnico, in ko je prispel Jovo Cigo, so se pravkar pripravljali na umik. Zdravnik, ki je vodil bolnico, ni hotel niti slišati o tem, da bi Nazorja predal temopoltemu mladeniču. Oskar Danon je moral razložiti, da je dobil nalogo, da starega pesnika za vsako ceno pripelje k tovarišu Titu.

— Hodili smo skozi bosanske gozdove. Iskali smo vrhovni štab. Nemci so se pojavljali tam, kjer jih sploh nismo pričakovali.

Da bi našel na teh nemirnih tleh čimveč miru za obnemoglega pesnika, sem vodil Nazorja skozi gozdove po brezpotju. Spraševal je, kako dolgo bomo še hodili, in moral sem mu lagati, da bomo kmalu prispeli. V bolnici so nam dali kravo, da bi imeli za Nazorja mleko... Bila je to kaj čudna

povorka: prvi sem hodil jaz in vodil konja, na katerem je sedel pesnik, za nami je kurir vodil kravo, na začelju pa je bil Rajko (Nisim Albahari).

Pot se je zelo zavlekla. Na začetku poti je bil pesnik precej mračen in molčeč, kasneje pa je le začel pogovor. Spominjam se enega teh pogovorov.

Pogovor s pesnikom

— Ali ti veš, da je bil Schopenhauer velik mislec? Gotovo ne veš — je rekel Nazor in odmahnil z roko: — Le kaj to sprašujem Ciga... Da bi ga spravil v dobro voljo, sem mu odgovoril, da sem slišal o tem, pesnik pa me je pogledal in radovedno nadaljeval: — Kaj pa za Nietzscheja si že slišal? Postavljal mi je vprašanja iz klasične glasbe, in ko sem mu odgovarjal, je zmajeval z glavo, ker je mislil, da sem pravi Cigo:

— Glej, glej kaj so ti komunisti naredili iz Ciganov! Izgibal sem se pogovorov o sebi. Samo za to sem skrbel, da bi se pesnik čimbolje počutil. Ko smo bili med Vlasenico in Kladnjem, smo videli, da je Vlasenica v nemških rokah, Zvedeli smo, da se je vrhovni štab umaknil. Na poti proti Milan-planini in Romaniji smo morali priti prek reke Drinjače.

Čudna kolona se je pomikala po brezpotju. Nekega dne, lilo je kot iz škafo, bliskalo in grmelo, so prispeli do zaselka. Starec na konju, ogrnjen z vojaškim plaščem, je bil na koncu svojih moči, ker ga je kuhala visoka vročina. Bili so v gozdu. Bolnega, premočenega pesnika so posadili pod bukev. Kam naprej? Ali bo pesnik s tako visoko temperaturo dočakal jutro? Pa še gosta megla se je spustila.

— Z Rajkom sva šla iskat stezo, ker bi se v tej megli kaj lahko izgubili. Previdno sva se pomikala skozi visoko mahovino. S kladanjske smeri je bilo slišati premikanje enot. So to partizani ali sovražniki? Bili smo blizu nekega prehoda na Drinjači, ko smo zaslišali nejasne glasove. Od časa do časa sva zagledala baterijsko svetlobo. Kdo le je? Nemci, ustaši, četniki...? Bili smo na območju, kjer je kar gomazelo sovražnikovih enot, pa vendar — upala sva: „Morda pa so le naši.“ Ko so se glasovi približali

in postali bolj razločni, sem se odločil, da bom tvegala. Zaklical sem: „Kdo je tam — tukaj partizani! Odgovora ni bilo. Posumila sva: „Če bi bili naši, bi odgovorili!“ Pomislila sva, da naju hoče sovražnik dobiti v roke živa.

Uresničena želja

Ponovil sem vprašanje, enkrat, dvakrat... nato se je zaslišalo premikanje in odločen glas je odjeknil skozi meglo: „Pojdite pogledat, kdo je tam!“

Za vsak primer sva z Rajkom pripravila strojnico. Nekdo se nama je približeval.

— Tovariša, od kod sta? — naju je vprašal. Odgovorila sva, da tega ne moreva povedati, toda da sva v megli izgubila smer in da vodiva bolnega tovariša.

— Tovariš Stari, tukaj je tovariš Nazor — je zaklical.

Vedel sem, kdo je Stari. Čeprav nikdar nisem videl njegove slike niti ga nisem osebno srečal, sem pogosto razmišljal o njem.

To pomeni, da se mi bo zdaj izpolnila davna želja. Videl ga bom! Toda v kakšnih okoliščinah — ob slabotni svetlobi baterije, ob kateri se Titova osebnost lahko bolj sluti kot vidi.

Tovariš Tito je prišel k drevesu, pod katerim je sedel onemogli pesnik. Spoznal je vrhovnega komandanta in po prisrčnem pogovoru se je stari Nazor pritožil: „Tovariš Stari, ta Cigo mi pije kri...“ Tito se je zasmel. Ko je videl pesnika vsega mokrega, si je slekel usnjeni plašč in z njim ogrnil pesnika. Sam je ostal v srajci...

— Pot je peljala naprej proti zanodni Bosni, kjer se je tovariš Tito sestal z drugimi člani vrhovnega štaba. Z Nazorjem na konju in z neločljivo kravo sem

se zatekel v bližnjo stajo. Med našim dolgotrajnim tavanjem po gozdovih sem starega pesnika navadno budil z besedami: „Tovariš Nazor, ofenzival!“ Toda tukaj v staji, ko se je počutil varnega in spočitega, me je zavračal: „Kaj me ti, Cigo, stalno strašiš z ofenzivo... Vse dneve si mi trobil o tej vražji ofenzivi.“

Kar naprej ponavljaj: ofenziva, pa ofenziva. Pa kaj, če je ofenzival... Da sem moral priti v roke ravno temu Ciganu! — se je Nazor delal, kot da se pritožuje.

Več mesecev pozneje je Nazor sedel na neki prireditvi ZAVNOH-a v prvi vrsti. Naenkrat se je zagledal v dirigenta na odru in ni mogel verjeti očem.

Ali je to res njegov nekdanji spremljevalec Cigo, „tisti, ki mu je pil kri in ki je z njim razpravljaj o filozofiji in glasbi“. On da dirigira zboru in orkestru, sestavljenemu iz borcev in civilnih prebivalcev? Ker je še vedno dvomil, je povprašal, kdo je človek, ki je z njim taval po bosanskih gozdovih? In je zvedel, da je to partizanski oficir, dirigent in skladatelj, doktor filozofije Oskar Danon. Po končani prireditvi sta se pesnik in skladatelj pozdravila kot stara dobra znanca.

— Kmalu sem dobil novo nalogo: v Jajce v vrhovni štab sem moral pripeljati skupino beograjskih ilegalcev. Prispeli smo. Na poti smo imeli več sreče in manj zapletljave kot jaz takrat, ko sem vodil pesnika Nazorja. Sprejel nas je tudi tovariš Tito... Nisem se imel časa veseliti ponovnega srečanja z njim. Pred tovarišem Titom smo prvič izvajali dve moji skladbi: „Pesem o pesti“ in „Vse, kar je bilo pod pepelom“, obe na besedilo Vladimirja Nazorja. Pred Titom so jih zapeli beograjski ilegalci. Od Srbskih Špionov do Jajca smo se naučili obe pesmi... Bil sem vesel, ker sta Titu ugajali.

— Dolgo smo je pogovarjali, — pravi skladatelj. Nove naloge so ga pripeljale iz Jajca v Split, na Vis, do Like in slovenske meje, nato pa ob koncu leta 1944 v osvobodjeni Beograd.

Tam je Oskar Danon v partizanski uniformi 6. novembra 1944 dirigiral „Šesto simfonijo“ Čajkovskega. Po vojni je postal eden izmed najbolj priljubljenih dirigentov širom po svetu.

Ob zaključku 10. koncertne sezone GMS

Bližamo se zaključku šolskega leta in s tem tudi prireditvene sezone 1979/80. Poglejmo si po bliže, kaj ste mladi širom po Sloveniji poslušali v tem šolskem letu; seveda gre za koncerte, ki ste jih izbirali iz Programa Glasbene mladine Slovenije, le-teh pa je bilo v preteklem šolskem letu tja do sredine maja okoli 130.

Vodilno mesto „na lestevci nastopajočih“ zavzema, že odkar se je pojavil v naših programskih knjižnicah, program Ljudski instrumenti Slovencev; letos sta Mira in Matija Terlep predstavila ljudska glasbila in zvočila kar osemnajstkrat. Sledi program Glasba in beseda v izvedbi Silvestra Mihelčiča na elektronski harmoniki in dramskega igralca

Borisa Kralja, ki sta nastopila sedemnajstkrat. Desetkrat sta bila na sporedu glasbena pravljica Brundo na gugalnici za nižjo stopnjo v izvedbi nadebudnih študentk Katje Virant, Mojce Malovrh, Irene Vevoda in Janje Krautberger ter predavanja o pop glasbi Miloša Bašina. Šestimi koncerti sledijo Ljubljanski oktet s programom Pesnik v naših očeh, pianist Igor Dekleva s skladbo Musorgskega Slike z razstave in Trobilni trio v sestavi Stanko Praprotnik, Jože Kocjančič in Božidar Lotrič. Po pet koncertov so imeli Tomaž Pengov z lastnimi skladbami ob spremljavi kitare ter Sherrill in Pavel Šraj s programom Mojstri elizabetinske dobe oziroma s predstavitvijo lutnje in čembala.

Veliko pa je število tistih izvajalcev, ki so imeli le po nekaj koncertov.

Med prireditelji in organizatorji koncertov so bili najbolj prizadevni na Jesenicah, saj so za malčke, osnovnošolce in srednješolce z Jesenic, Kranjske gore, Mojstrane, Koroske bele in Žirovnice pripravili kar 26 koncertov, organizirali pa so še številne druge prireditve in koncerte njihovih lastnih izvajalcev. Tudi Nova Gorica in njena okolica je imela bogato koncertno dejavnost in je preko Glasbene mladine Slovenije organizirala sedemnajst koncertov. Sledijo Celje (15), Koper (8), Lendava (6), Ljutomer (6), Ajdovščina (5) itd.

Kaj pa kvaliteta naštetih prireditiv?

Nekatere prireditve, zlasti tiste, ki so imele v tej sezoni nov program, so obiskali strokovni sodelavci GMS. O nekaterih ste nam prireditelji in poslušalci poslali izpolnjene anketne liste ali pa smo o njihovi kvaliteti izvedeli kar po telefonu. Večinoma so bili odzivi na koncerte pozitivni, nekatere malenkosti pa smo v sodelovanju z izvajalci tudi sproti popravili. Na tistih šolah in v tistih občinskih društvih, kjer teče koncertna sezona že nekaj let, ste ponekod pogrešali novih programov koncertov in predavanj. Upajmo, da vam bo nova koncertna knjižnica, ki je že v pripravi, prinesla dovolj svežega, da bo v bodoče možnost izbire še večja.

DARJA FRELJH

Dan GMS 1980

24. maj ni le uvod v naš praznik mladosti, je tudi mednarodni dan Glasbene mladine. V Sloveniji ga že nekaj let praznujemo s prireditvijo za mlade, z nekakšnim komentiranim non-stop koncertom, ki ga preprosto imenujemo Dan GMS. V prvih letih je koncert našel zelo prijeten ambient v letnem gledališču Križank, kjer je predstava lahko svobodno tekla in se je nemirna mladež lahko po mili volji sprehodila po predverju. Žal so zapleti okrog Aškerčeve ceste, ki je podnevi preveč prometna, da bi jo smeli zapreti, onemogočili organiziranje

te velike javne prireditve na prostem. Pred tremi leti se je zato preselila v dvorano kina Union, ki sprejme več kot 600 poslušalcev.

Letošnji dan GMS je z govorom uvedel tajnik Glasbene mladine Slovenije Franc Križnar. Pester spored, v katerem so nastopili štirje ansambli, je živahno povezoval Marko Studen. Prvi so nastopili pevci Mladinskega pevskega zbora RTV Ljubljana, ki jih vodi Matevž Fabijan. Zbor, o katerega uspehih pišemo v tej številki na strani 17, nam je zapel pesmi od Jakoba Petelina Gallusa, Palestrine, Radova-

na Gobca, pa do sodobne Enci-Be nci Jakoba Ježa. Svoj nastop so pevci zaključili z Gobčevo pesmijo Titu.

V naslednji točki so dvorano napolnili zvoki harmonik. Harmonikarski orkester KUD Vide Pregarc iz Most nam je pod vodstvom Srečka Piškurja zaigral tri živahne skladbe, med njimi zabavno Adamčevo „Klič 5779“.

Polna dvorana mladih iz vse Slovenije se je razživila šele pri tretji točki, ko je oder napolnil jazz orkester ZGBI iz Ljubljane, ki ga vodi Dušan Veble. Temperamentni

mladi glasbeniki so začeli s priljubljeno Take the A TRAIN Dukea Ellingtona, zvrstile pa so se še Privškove, Robežnikove in Millerjeve melodije. Kljub glasnosti, ki je sem in tja presegala akustične zmogljivosti dvorane in žal prekrila marsikakšen solo, je mlado občinstvo želelo še dodatkov. Živahnost dvorani se je nadaljevala tudi med nastopom zadnje skupine, ko je folklorna skupina Tine Rožanc zaigrala in zaplesala prekmurske, belokranjske in slavonske plesne.

KAJA ŠIVIC

Mladinski pevski zbor RTV Ljubljana in jazz orkester ZGBI na letošnjem dnevu GMS. (Fotografiral Miloš Bašin)

Trikrat sveže in zanimivo

V letošnji sezoni je abonma Glasbene mladine Mladi Mladim štel sedem koncertov, na katerih so se naši mladi glasbeniki predstavili v najrazličnejših sestavih in glasbenih zvrsteh. O štirih prireditvah tega cikla smo v naši reviji že poročali, v aprilu in maju pa so nam tri prijetne večere pripravili še Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane, duo Balžalorski — Šček in skupina naših najmlajših skladateljev.

APZ Tone Tomšič sodi nedvomno med najkvalitetnejše mlade zборе v Jugoslaviji. Z nastopom 22. aprila v Slovenski filharmoniji je potrdil svojo visoko izvajalsko raven in upravičil sloves pogumnega in prizadevnega vokalnega ansambla, ki se ne omejuje na standardni spored, temveč se z vso resnostjo loteva najsodobnejših in najzahtevnejših zborovskih del. Koncert je v prvem delu obsegal skladbe tujih avtorjev našega stoletja, drugi del pa je bil namenjen pesmim slovenskih skladateljev. Tako nam je zbor pod vodstvom dirigenta Jožeta

Fuersta zapel pestro paleto pesmi od P. Hindemitha pa do zvočno modernističnega K. Pendereckega, od Jenkove Lipe pa do hudomušne Ježeve skladbice Stric.

20. maja sta se na zaključnem koncertu letošnjega abonmajskega cikla predstavila violinist Volodja Balžalorski, ki je pred kratkim zaključil šolanje pri našem violinskem virtuozu Igorju Ozimu v Koelnu, in pianistka Alenka Šček, ki je lani diplomirala na ljubljanski glasbeni akademiji v razredu profesorice Zdenke Novakove. Spored njunega večera je obsegal dela baročnega mojstra T. A. Vitalija, W. A. Mozarta, F. Schuberta, P. Hindemitha, E. Blocha, našega sodobnega avtorja J. Matičiča in N. Paganinija. Nadarjena mlada glasbenika sta se posebej izkazala v Mozartovi mladostni sonati v Es—duru (kjer je izstopala občutljiva pianistkina spremljava) in Blochovi suiti Baal Shem, pianistka pa zaslužila posebno pozornost za čisto in muzikalno interpretacijo Hindemithove druge klavirske sonate.

Prav poseben poudarek velja koncertu, ki ga je Glasbena mladina Ljubljane skupaj z Akademijo za glasbo pripravila kot posebno prireditev v okviru abonmaja Mladi mladim. 12. maja so se v Viteški dvorani ljubljanskih Križank številnemu občinstvu predstavili mladi slovenski skladatelji, ustvarjalna generacija, ki jo že dolgo in željno pričakujemo. Večer je bil doživetje, polno navdušenja, izrazne moči in tudi znanja. Razveseljivo je bilo nenavadno ubrano sodelovanje študentov glasbene akademije, njihovih profesorjev, skladateljev — izvajalcev, poklicnih in celo amaterskih glasbenikov, ki so z vso zavzetostjo izvajali dela mladih avtorjev, večinoma še študentov oddelka za kompozicijo na ljubljanski Akademiji za glasbo.

V komornih delih za klavir, oboo in klavir, trobento in klavir, fagot in klavir, violino in klavir, mezzosopran in klavir, mezzosopran, flavto in harfo, klavirski kvartet in moški komorni zbor, so skladatelji Baki Jashari, Aldo Kumar, Tomaž

Svete, Brina Jež, Maks Strmčnik, Jani Golob in Uroš Rojko našli vsak svoj izraz, svojo tehtno muzikalno zgradbo. Po zvočni plati sta bili najzanimivejši deli Med čakanjem na vlak Brine Ježeve, kjer se zvoki in šumi flavte in harfe na najsodobnejši način prepletajo z glasom mezzosopranistke, in pesem Tehtanje duš Alda Kumarja, v kateri se je avtor pogumno lotil obdelave pripovedi ljudskega pevca in jo na samosvoj način združil z glasovi moškega seksteta. Medtem pa ostaja Uroš Rojko v svojem Capricciu za klavirski kvartet v ustaljenih kompozicijskih okvirih, kar pa ga nikakor ne ovira v njegovem izredno zrelem gasbenem izrazu.

Koncert je bil sicer nekoliko daljši od običajnih glasbenomladinskih prireditev, vendar bi doživel primeren zaključek prav s kolektivnim delom skladatelja Bora Turela, ki pa je zaradi tehničnih zadržkov v zadnjem trenutku žal odpadlo.

KAJA ŠIVIC

Oboist Blagoje Dokuzov in pianist Ljubo Rančigaj izvajata skladbo študenta oddelka za kompozicijo Bakija Jasharija.

Mlada skladateljica Brina Jež—Brezavšek med igranjem lastne skladbe, ob njej študentka klavirja Nuša Gregorič, ki je na istem koncertu izvajala delo Alda Kumarja. Fotografirala Lado Jakša in Leon Beton

Glasbena mladina Brežice

Glasbena mladina Brežice je bila ustanovljena v začetku leta 1975, njen statut pa je bil sprejet na občinski konferenci Glasbene mladine v septembru istega leta. Osnovni namen društva v Brežicah je bil povzdigniti glasbeno kulturo (in ne samo glasbeno) v občini in vseh krajevnih skupnostih. Animacija je segala od šolske in kmečke mladine do mladih delavcev v OZD, upokojencev pa tudi pripadnikov JLA. Osebnostno smo hodili do vseh omenjenih, se dogovarjali ter zaprosili predsednika OOS in OO ZSM, naj pritegnejo kar največ ljudi k sodelovanju pri naših akcijah v samih Brežicah in okolici. Od vseh smo dobili obljubo, ki je držala in pri naslednjih prireditvah je bilo že več obiskovalcev, kot so jih dvorane lahko sprejele. Torej prijetno presenečenje, h kateremu so pripomogli programi. Skušali smo namreč sestaviti aktualen in zanimiv program, ki smo ga pred izvedbo posredovali občinstvu (da bi vedelo, za kaj se odloča), pravočasno smo poslušalce obveščali o akcijah, organizirali prevoz in podobno. Seveda je tak način dela zahteval dobro organizacijo vodstva Glasbene mladine. Ker pa je vse delo opravljal en sam človek, včasih dva, ni bilo mogoče vztrajati dalj časa. Počasi smo opuščali svoje „dolžnosti“, dokler ni Občinska konferenca Glasbene mladine v Brežicah prenehala delovati.

Kljub vsemu so bili rezultati lepi. Pripravili smo veliko obiskov koncertne dvorane Vatroslav Lisinski, Hrvaškega narodnega kazališta, koncerte v samih Brežicah, obiske v ljubljanski Operi in Drami, udeleževali smo se dnevo Glasbene mladine Slovenije, tečajev v glasbenem taboru v Grožnjanu. Ko se je vse ustavilo, so prvi sadovi dela žal padli v vodo, a na pobudo prejšnjega predsednika in s sodelovanjem ZSM

Brežice je Glasbena mladina v našem kraju pred kratkim začela ponovno delovati in upamo, da ne bo prenehala in da bo še bolj uspešna kot prej. Ustanoviti želimo klub Glasbene mladine, ki bo odprt za člane in nečlane, saj v Brežicah je zanimanje za to dejavnost, tudi denarnih sredstev ne manjka, hkrati pa nas podpirajo vsi krajanje. Z zanimivimi programi in aktivnostmi bomo poskušali ponovno zaživeti in doseči tisto, kar smo si zastavili za cilj.

Prve akcije so že stekle. Za primer naj opišem koncert, ki so ga imeli 12. maja učenci na osnovni šoli Edvard Kardač. Obiskali so jih odlični ljubljanski operni pevci Ladko Korošec, Sonja Hočevarjeva in Rajko Koritnik, spremljal pa jih je harmonikar Milan Stante. Učenci so se za prireditev zelo zanimali in so jo nestrpnost pričakovali, vendar so bili med njimi tudi taki, ki so še pred začetkom pripominjali „le kaj bomo poslušali to dolgočasno muz'ko, kaj je ta opera proti naši zabavni glasbi, zabavnim pevcem“! Ko se je koncert začel in nas je Ladko Korošec seznanil s pestrim in bogatim sporedom, je živžav v polni dvorani prenehal. Oglasila se je harmonika in nas vpeljala v prvo pesem. Preko umetnih borbenih pesmi in narodnih koroških smo prispeli do težko pričakovane opere.

Kaj naj povem? Po duetih iz Don Pasquala in Prodane neveste se je v dvorani razlegel gromek aplavz. Predsodki so se razblinili in vsi skeptiki so odšli domov navdušeni nad koncertno prireditvijo. Med pogovorom z umetniki, ki so delili slike in avtograme, je bila okrog njih postena gneča. Učenci so si zaželeli še podobnih koncertov in neposrednih srečanj z umetniki, najraje v operni hiši.

JURICA GRAKALIČ

Klubi glasbene mladine Gimnazija Ivana Cankarja

Pri ocenjevanju glasbene aktivnosti oziroma neaktivnosti na gimnaziji Ivana Cankarja v Ljubljani se postavlja vprašanje, kaj taka aktivnost sploh je. Vsekakor je glasba kot kulisa zakoreninjena v življenju večine gimnazijcev, dosti jih je poslušala, precej pa jih tudi igra instrument. Vendar stvari ostajajo v mejah povprečja in bi se jih dalo vsekakor izboljšati. To naj bi bila glavna naloga kluba GM na naši gimnaziji.

No, nekaj stvari smo letos že storili. Tukaj mislim na koncerte skupin Džezbi in Zgodbe iz mesta ter na niz glasbenih večerov. Zaradi teženj kluba GM, da naj bi te večere obiskovalo kar največ dijakov, izbiramo predvsem sodobno popularno glasbo (rock, jazz-rock, folk), v načrtu pa imamo tudi predvajanje klasičnega jazza, sodobne improvizirane glasbe ter klasične. Vsekakor bi radi prispevali k razširjanju glasbene-

ga obzorja srednješolcev. Poizkušamo in bomo poizkušali tako tudi nadaljevati. V ta namen deluje na gimnaziji tudi „glasbena delavnica“. Vanjo se lahko vključi vsak, ki igra katerikoli instrument. Glasba, ki jo igramo, je popolna improvizacija, ne dogovorimo se niti za harmonijo.

Tožimo namreč k temu, da bi s poslušanjem in sodelovanjem med člani „glasbene delavnice“ igrali glasbo, ki bi bila delo vseh nas, in ki bi se z vsakim trenutkom nadgrajevala. Uspehi, ki jih dosegamo, nas spodbujajo k nadaljnjemu delu.

GORAZD KOCJANČIČ, 1. b GIC

Gimnazija Miloša Zidanška

Klub Glasbene mladine na mariborski gimnaziji letos začenja s svojim delom in v njem so se znašli vsi tisti, ki jih privlači umetnost. Klub poskuša združevati mlade navdušence za glasbo, književnost, film in druge zvrsti umetnosti. Člani se z mentorjem srečujejo vsakih štirinajst dni, kjer zahtajajo svoje delo. Uspelo jim je sestaviti moški pevski oktet.

Klub GM na gimnaziji Miloša Zidanška v Mariboru je začel delovati v začetku tega leta. Pobudo zanj je dal glasbeni pedagog profesor Žuraj, mi pa smo bili takoj za to, saj smo si nekaj podobnega že dolgo želeli.

Prvo prireditev smo organizirali 15. februarja. Predaval nam je skladatelj Milan Stibilj, ki nam je z diapozitivi in posnetki predstavil elektroakustično glasbo. Slišali smo skladbe Screen Jaapa Vinak, Sava (odlomek iz kompozicije Orient ekspres) Fritsa Weilanda in Mavrico Milana Stibilja.

Načrtovali smo še obisk koncerta v zagrebški dvorani Vatroslav Lisinski in pa obisk vaje orkestra mariborske opere. Do sedaj teh načrtov še nismo uspeli uresničiti.

FRANC POSEL, član kluba GM gimnazije Miloš Zidanšek v Mariboru

Sodelovanje ljubljske glasbene šole z osnovnimi šolami

Na pobudo Glasbene mladine Ljubljane, naj bi glasbene šole sodelovale z osnovnimi šolami, je glasbena šola Franc Šturm vsem osnovnim šolam na svojem območju poslala informacije o možnostih komentiranih koncertov učencev glasbene šole. Od 24 osnovnih šol jih je pobudo sprejelo 11.

Sporede posameznih koncertov so na glasbeni šoli Franc Šturm zasnovali tako, da je bilo jedro nastopajočih mladih glasbenikov s šole, kjer je bil koncert.

Glede na sestav, stopnjo glasbene izobrazbe in izbor glasbil teh učencev pa so dodali še točke učencev drugih šol, ki so spored popestrili. Organizacijo prireditev uspešno vodi profesorica Silva Hrašovec, komentar pa je najpogosteje skrb učencev Andreja Brodnika in Milene Valentan. Komentiranje je prilagojeno starostni stopnji poslušalcev in zajema predstavitev posameznih glasbil, razlago skladb in nekaj besed o skladateljih. Koncerti so bili že na osnovnih šolah Alojz Kebe v Šentvidu, Franc Bukovec v Preski, Tine Rožanc v Pirničah, Si-

mon Jenko na Smedniku, Franc Marn v Vodica in Danila Kumar, dr. Vito Kraigher in Miran Jarc za Bežigradam.

Z gotovostjo lahko trdimo, da je akcija zelo uspešna, da je odzivnost med učenci in njihovimi pedagogi na osnovnih šolah zelo dobra. Glasbena šola je s tem približala in predstavila svoje delo številnim mladim poslušalcem, ki bi bili sicer za to prikrasjani.

Člani novinarskega krožka osnovne šole Miran Jarc so napisali kratko poročilo o koncertu na svoji šoli:

„17. in 24. aprila so na naši šoli nastopili gojenci glasbene šole Franc Šturm. Mladi in nadarjeni glasbeniki so izvedli svoj koncert. Učenci nižjih razredov so jih toplo pozdravili in pozorno prisluhnili skladbam na klavirju, flavti in harmoniki. Vprašali smo Gregorja, Tanjo, Romana, Janca, Nino in druge učence o vtisih s koncerta. Vsi so bili navdušeni nad lepo in resno glasbo. Posebej so omenjali napovedovalca, ki je vodil program tako zabavno in puskotno.“

Trobenta, rog in pozavna med osnovnošolci

Trije postavni fantje, vsak s svojim svetlečim instrumentom pod pazduho, stopijo pred radovedne šolarje in živžav v telovadnici se poleže. Hornist Jože Kocjančič vse zbrane lepo pozdravi v imenu Glasbene mladine Slovenije, organizatorice koncerta in seveda v imenu trobilnega tria, ki je prišel mladim poslušalcem predstaviti svoja glasbila in glasbo, ki so jo razni skladatelji za ta sestav napisali.

Za uvod zaigrajo trobilci pet skladb iz različnih glasbenih obdobij. Zvrstijo se dve krajši renesančni deli iz 15. stoletja, Nočna pesem skladatelja Kindemana in angleške fanfare iz 17. stoletja ter gavota znamenitega nemškega avtorja Georga Friedricha Haendla iz 18. stoletja. Po tej pestri zvočni predstavitvi začnejo glasbeniki mladim poslušalcem razlagati zanimivosti o svojih glasbilih.

Prva je na vrsti trobenta, danes pomembna v vseh glasbenih zvrsteh. Prve trobente so v davnih časih izdelovali iz lesa ali bambusa, seveda pa so takrat služile le kot fanfarni instrument in nanje so glasbeniki lahko zaigrali le nekaj tonov. V 17. stoletju se trobenta prvič pojavi v orkestru, ko pa v 18. stoletju iznajdejo mehaniko – pistone, s katerimi z lahkoto spreminjamo višino tona, pride to glasbilo do prave veljave.

Tako je danes nepogrešljivo v simfoničnem orkestru, plesnih ansamblih, jazzovskih in narodnozabavnih skupinah. Trobenta ima svetel in oster ton, zaradi barve in prodornosti tona jo skladatelji najraje uporabljajo za svečane trenutke. Trobentač Stanko Praprotnik šolarjem nazorno pokaže, kako lahko na trobenti zaigramo različne trilčke, glisando, kako z različnimi dušilci spremenimo barvo tona. Nato zaigra trio stavek iz sonate sodobnega

skladatelja Mariusa Flotusa, v katerem ima trobenta vodilno vlogo.

Zdaj je na vrsti rog, lepo zavito glasbilo iz kovine, ki so ga v tej obliki izdelali šele proti koncu 17. stoletja. Prej je bil to preprost instrument iz lesa, gline, školjk in drugih snovi, ki so ga ljudje uporabljali predvsem za različne signale – na lovu, pri prenašanju pošte. Prvi rog z ustnikom, zavito cevjo in odmevnikom iz kovine so izdelali leta 1660. V tistem času je bila višina tona odvisna od dolžine cevi, vse dodatne tone pa so iz glasbila izvabljali tako, da so z roko v odmevniku zvok dušili. Z iznajdbo ventilov je postal rog avtomatičen instru-

ment in je uporaben v solistični, komorni, simfonični, revijski glasbi, ne manjka v pihalni godbi in morda še kje drugje. Kot vsem trobilom tudi rogu lahko barvo tona spreminjamo z dušilci. Hornist Jože Kocjančič svoje pripovedovanje ilustrira na glasbilo in šolarjem rog podrobno predstavi. Sledi Sere-nada našega skladatelja Vinka Savnika, v kateri izstopa plemeniti ton roga, ki ga spremljata trobenta in pozavna.

Pozavna je najstarejši med instrumenti, ki jih na tem koncertu spoznavamo. Razvila se je v Aziji in od tam pripotovala v Evropo, kjer je v 15. stoletju dobila današnjo obliko. Sestavljena je iz dolge

kovinske cevi, ki se začneja z ustnikom in končuje z odmevnikom, namesto pistonov ali ventilov pa ji za spreminjanje višine tona služi poteg. Pozavna je najglasnejši instrument v orkestru, seveda pa jo lahko utišamo z dušilci. Imenitno se da nanjo zaigrati glisando, ki ga v zabavni glasbi pa tudi v jazzu in najsodobnejši takoiimenovani resni glasbi pogosto uporabljajo. Pozavna je danes nepogrešljiv instrument v skoraj vseh zvrsteh in sestavih.

Ko pozavnist Božo Lotrič radovednežem pokaže vse zanimivosti svojega glasbila, zaigra trio sonatino že omenjenega skladatelja Mariusa Flotusa – zabavno poskočno skladbo, v kateri ima glavno vlogo pozavna.

Za zaključek poslušajo šolarji še delo iz našega stoletja, tristavčno duhovito napisano sonato znanega francoskega skladatelja Francisa Poulenca.

Zdaj je čas za sproščen pogovor, glasbeniki so na voljo za vsa vprašanja, ki tiščijo mlade poslušalce. Nekateri koncerti se končajo v živahnem spraševanju in glasbenem razpoloženju, drugi spet v zadržanem vzdušju, ko učence zanima le to, od kod so glasbeniki doma in koliko časa so študirali. Vendar so mladi poslušalci vselej veseli glasbene uganke, ki jim jo za slovo postavijo trobilci.

Zaigrajo tri melodije in poslušalci morajo ugotoviti, kako se imenujejo. Navadno so to slovenske narodne pesmi ali znane umetne pesmi v duhoviti priredbi. Na Primorskem, na šolah v Mirnu in Braniku, kjer sem koncerte poslušala, so učenci kot iz topa izstrelili odgovore in dokazali, da so njihovi kraji upravičeno znani po ljubezni do petja.

Trobentač Stanko Praprotnik, hornist Jože Kocjančič in pozavnist Božo Lotrič uspešno predstavljajo svoje instrumente in pester spored skladb radovednim šolarjem po Sloveniji.

Skok čez veliko lužo

Trideset let Glasbene mladine Kanade

Od klasike do tradicionalnih plesov in pesmi; od tolkal do opernih pevcev, tako bi lahko začela opisovati program, namenjen kanadskim glasbenim mladincem. Pa taka izjava zahteva vrsto razlag, ki končno pojasnjujejo tudi delovanje ene izmed najstarejših organizacij Glasbene mladine. Naj se torej lotim pojasnjevanja!

Prvo vprašanje, na katerega si moramo odgovoriti, če primerjamo našo in njihovo organizacijo, zadeva pojem „glasbenih mladincev“. „Mladinci“, pravzaprav predvsem „mladinke“, vsaj med tistimi, ki o organizaciji odločajo in izbirajo ter pripravljajo koncerte, niso več ročno mladi. Kako bi tudi bilo drugače: vedeti moramo, da je glasbena mladina v Kanadi marsikje edina ne le glasbena, pač pa nasploh kulturna organizacija, v katero je seveda treba, tako vsi pravijo, pritegniti kar največ ljudi — vseh starosti. Članska izkaznica za vso družino, pravijo, se izvrstno obnese; podporni člani prispevajo marsikateri prepotrebni dolar za delovanje centra (tako pravijo osnovni organizaciji, če je v mestu, na šoli ali kje drugje). Torej nikomur še na misel ne pride, da bi v statutih postavljali starostno mejo za člane. Nasprotno, ko sem jim pripovedovala o naših izkušnjah, so me vprašali: „In kaj pri vas pripravljate za odraslo občinstvo?“ Kajti zdi se, da je prav odrasle pri njih skoraj važneje vzgajati kot mlade (v saj v Glasbeni mladini). Pa sem jim odvrnila z vprašanjem: „In kje so vse tiste generacije, ki ste jih vzgajali trideset let, kar obstaja vaša organizacija?“

Naši prijatelji se ponašajo s številnimi uspehi, vendar se zdi, da so se zakoreninili v nekatere oblike dela in se ponekod nehali spraševati o smiselnosti in namenskosti svojega početja. Morda še več: tako dolgo so nekateri v Glasbeni mladini, da so

čisto pozabili, kako niso nič več mladi in kako morda nekaj generacij mladih po letih želi izbirati programe, povedati, kako si organizacijo predstavljajo, in ne sodelovati le pri lepljenju plakatov, kot se je doslej pogosto dogajalo v šolah. Vse to niso le moje misli, pač pa glasno izražena mnenja delegatov na kongresu kanadske Glasbene mladine, katerega gostja sem bila. In takšni so bili tudi sklepi, ki so jih mladi predlagali na plenarnem zasedanju. Dosegli so, da bodo odslej imeli pravico skupaj z odraslimi izbirati programe, vplivati na programsko politiko, odločati o usodi svojega centra. Pa se vrnimo še k programom: da bodo upoštevali vse zvrsti glasbe, od tradicionalne do sodobne, velja prav tako šele od aprilskega kongresa dalje.

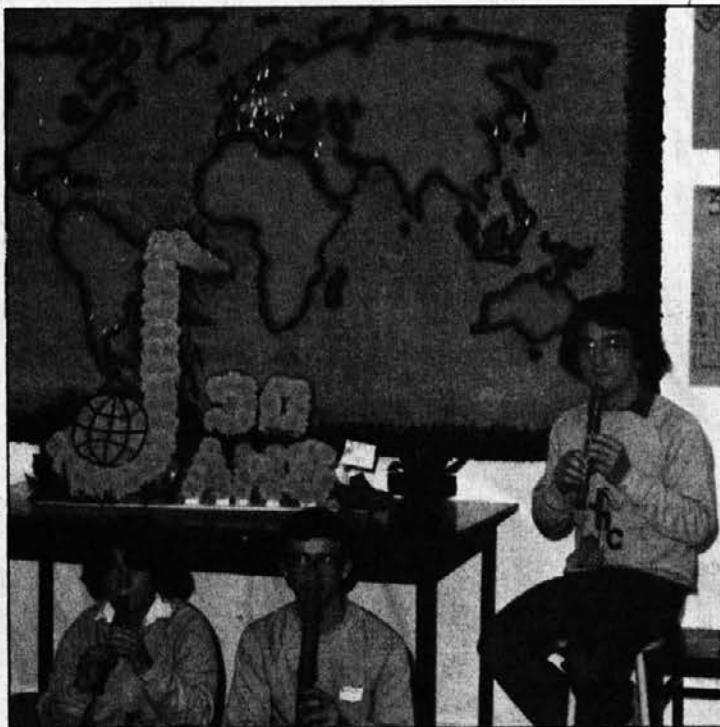
Kaj vse strokovna služba v Montrealu pripravlja za štiriinšestdeset centrov na skoraj vsem ozemlju Kanade, pa smo lahko slišali, ko smo si oddihovali od pogovorov na sejah. Navada je namreč, da tako na pokrajinskih kongresih, ki so vsako leto, kot na širše kanadskem, ki pride na vrsto vsakih pet let, delegati slišijo prav vse, kar jim je namenjeno. Prvim, namenjeno, kajti izbira je zaradi ogromnih razdalj omejena na tisto, za kar se odloči večina na nekem območju. Drugače kot v sklopu natanko pripravljenih tumej, ki trajajo v povprečju mesec dni, skoraj ni mogoče delovati. Predstavljati si morate, da je eden izmed močnejših centrov, v kraju La Sarre na severozahodnem robu Quebeca, od Montreala oddaljen osem ur vožnje, če so vre-

menške razmere ugodne. Da bi ves čas imeli stalno število naročnikov, so centri dolžni vsako leto od sekretariata v Montrealu kupiti komplet štirih koncertov, za katere vsi brez izjeme plačajo 2000 dolarjev. Ne morete si predstavljati, kako navdušeni so bili nad programsko knjižico Glasbene mladine Slovenije in možnostjo svobodne izbire programov! Če bo katera od naših zamisli našla plodna tla pri njih, pa morda re bi bilo napak, če bi pri nas začeli razmišljati o minimalnem številu akcij Glasbene mladine v osnovnih organizacijah (vse le zato, da bi zagotovili uspešno delovanje).

Štirih dni vtisov iz pogovorov in iz glasbenih doživetij ni mogoče strniti v nekaj vrst zapisa. Tudi gostje, v glavnem člani biroja mednarodne zveze, ki smo se takoj po kongresu še tri dni pogovarjali o mednarodnih zadevah, smo imeli posebno nalogo: takoj prvi dan smo predstavili svoje organizacije, ta bolj, drugi manj obširno. Množica dobrohotnih vprašanj je kar vrela iz udeležencev ateljeja o Jugoslaviji. „Toliko zborov da imate?“ so se čudili. „Kako srečni ste, da imate glasbeno vzgojo že v osnovnih šolah!“ so govorili — in v tem iskali vzroke za uspešnost našega gibanja. Prav njihov odziv mi je najbolj pomagal spoznati stanje v njihovi organizaciji, izbrati stvari, ki jih lahko mi posredujemo njim, pa druge, ki imajo pri njih najdaljšo tradicijo, kot recimo glasbeni tabori.

Mislím, da bi se v vsej mednarodni zvezi Glasbene mladine morali potruditi in slediti zgledu, ki nam ga je dala Kanada: samo s takšnimi srečanji, in ne s pošiljanjem papirjev, bomo prepričali drug drugega, da živimo z Glasbeno mladino in da ji želimo vse dobro.

METKA ZUPANČIČ

Glasbeni mladinci iz kraja La Sarre so izvezli tapiserijo sveta in pripravili nagradno igro: Uganite članice FIJM! V zahvalo za našo gostoljubnost na lanskem kongresu FIJM v Zagrebu vezejo darilo za nas: tapiserijo, ki naj bo od jeseni dalje visela v Grožnjanu.

Draga kultura v Združenih državah

Najbrž bo izzvenelo malce sentimentalno, ampak podobno kot jaz se je najbrž počutil še kdo drug, kadar je bil v podobnem položaju. Vse tisto, o čemer sem recimo prebirala o Metropolitanški operi v New Yorku, o glasbeni šoli Julliard, sploh o vsem Lincolnovem centru, se je pojavilo pred menoj, ko sem se najprej odpravila v Avery Fisher Hall, da bi slišala Zubina Mehta, nato pa še v Met, da bi si ogledala plesno skupino Marte Graham. Lincolnov center je kar preveč lep za newyorško džunglo. Le da se v tem hramu glasbene umetnosti, v labirintu hodnikov in številnih nadstropij glasbene „tolažbe“, obiskovalec, željan, stika z dogajanjem na odru, počuti tako zelo daleč od le-tega, pravzaprav nepotreben v vsej mogočnosti zgradb. Kajti po človekovi meri ta poslopja gotovo niso grajena. Vsaj ne po meri vseh njegovih čutil: če je akustika preračunana tako, da je najmanjši spodrsrljaj s pazljivim ušesom mogoče prestreči tudi na zadnjem balkonu, pa zato vrtoglavica, ki se te poloti, če se zazreš v globino z najvišje galerije, ni prav nič prijetna. V Avery Fisher Hallu je samo parter tolikšen kot dvorana Lisinskega v Zagrebu. Z balkonov so glasbeniki na odru videti kot vžigalice; kaj vse počne pianist in kako umetelno zvija ali ne zvija roke (kot včasih radi opazujemo pri nas), kako dirigent poudarja ta ali oni gib, vsega tega seveda ni mogoče videti. In vendar ljudje sedajo na najvišje balkone — ne le zato, ker ne bi zmogli denarja za boljšo vstopnico, pač pa zato, ker bliže odru vstopnic pogosto niti ne morejo dobiti. V Metropolitanški operi je predzadnji balkon na voljo za 10 dolarjev, zadnji (ki ima vsaj kakšnih dvajset vrst) za 7

dolarjev; v Avery Fisher Hallu so najcenejše vstopnice po 5 dolarjev. Vsa množica glasbe željnih (predvsem mladih) obiskovalcev pa, verjemite, v povprečju nima prav nič več denarja od tistih, ki čakajo v Slovenski Filharmoniji, da bi sedli na prazne abonentske sedeže. Če skušate izračunati, koliko denarja prinese koncert ali predstava v kateri od dvoran v Lincolnovem centru, pa zraven upoštevate, da so izvajalci precej skromno plačani, potem se nujno vprašate, kam denar odhaja. Zaradi reklam, ki glasno poudarjajo, kako velik, kako

izjemen da je kateri od glasbenikov, kako neverjetno suveren da je kateri od dirigentov, se gotovo vprašate, če ni propagandni stroj le pomagalo za zbiranje denarja — in se o veličini nastopajočega želite sami prepričati (pa greste seveda na koncert). No, in tako je bilo: newyorški filharmoniki, katerih umetniški vodja in šef dirigent je Zubin Mehta, igra skrajno profesionalno, brezhibno, prepričljivo s tehničnega stališča. O izraznosti težko sodim: zdelo se mi je, da se je skoraj vse toplo porazgubilo v velikanski dvorani. Coplandovo Mirno

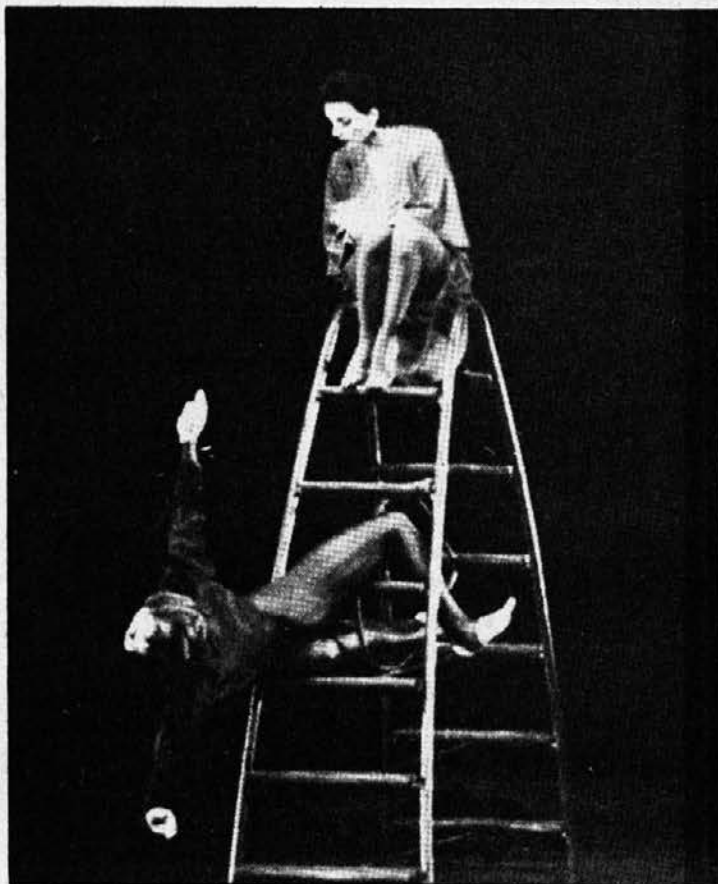
mesto (Quiet City) je bilo v solistični trobenti in angleškem rogu čisto preprosto fantastično. Sicer pa je bil program sestavljen še iz Beethovneve 1. simfonije in dveh manj pogosto izvajanih skladb: Lisztovega Prekletstva za klavir in godala in Stravinskega koncerta za klavir in pihala (pianist je bil obakrat Jerome Lowenthal). Ob množici mladih ustvarjalcev tako v Združenih državah in drugod po svetu se zdi čudno, da se orkester (najbrž njegov umetniški vodja) raje odloča za marginalna dela (ki gotovo niso brez razloga ostala manj znana).

Več sodobne glasbe je bilo slišati na predstavi baletne skupine Marte Graham, ko sta v Varševem Ecuatorialu resnično zabllestela Rudolf Nurejev in Yurika Kimura. Program je bil sicer zastavljen tako, da bi bilo „za vsakogar nekaj“, od „pripovednega baleta“ do kulta čistega giba (Peggy Lyman v Lamentation, glasbi Zoltana Kodalyja), pa še verzije pripovedovalca (Lize Minnelli) in plesalcev v Sovi in mucki Carlota Surinacha.

V Montrealu sem nato slišala še koncert Clevelandskega simfoničnega orkestra z dirigentom, ki mi je izredno ljub in sem se zato še posebej želela prepričati o tem, kako se odreže na odru. Lorin Maazel je kot umetniški vodja in dirigent izbral precej tradicionalen program — Berliozovega Benvenuto Cellinija, Dvořakovo 7. simfonijo in Bartokov Koncert za orkester. Barvna zlitost, skrajna ubranost v skupni igri, mojstrstvo v solističnih delih, brezhibnost, predvsem pa zlitost orkestra z dirigentom so utrdili mojo simpatijo.

Doživetij za vrhan koš, tam čez lužo.

METKA ZUPANČIČ

Najnovější predstavi skupine Marthe Graham, v Lincolnovem centru: Sova in mucka, v kateri nastopa kot pripovedovalka Liza Minnelli.

10 let revije GM

Prenešeni na papir vse skrbi, težave in veselje, ki so neizogibno povezani z oblikovanjem časopisa, kakršen je bil tisti z naslovom Glasbena mladina, pa revija GM, kot smo jo imenovali v zadnjih letih, torej, prenešeni vse lepo in dobro in mučno in naporno med črne znake na roto papirju, to pač ni mogoče.

Še posebej, če gre za križe in težave kar desetih let. V teh letih (minili so nam kot blisk, kaj pa vam?) smo spravili na papir marsikaj takega, kar vas je kdaj ujezilo, vas o čem poučilo in najbrž tudi razveselilo.

Tistega, kako uredniki lovijo članke po vesoljni Ljubljani in pogosto Sloveniji, vam ne bomo pripovedovali, tudi tega ne, kaj vse je treba popraviti, dopolniti, zamenjati zadnji trenutek, preden tehnični urednik podpiše ogledala, da jih lahko nato preslikajo in pošljejo v tiskarno.

Pa bi vam vse to, če bi vas seveda zanimalo, kdaj prav radi povedali — in sicer naravnost, ne le takole na papirju, ko se vaša predstava o nas na štiriindvajsetih straneh kar nekako porazgubi. Ampak vedno strani ni bilo štiriindvajset in tudi naklada je bila za polovico, kje, na začetku skoraj za dve tretjini nižja od današnje.

Ko se je torej leta 1970 rodil časopis Glasbena mladina, je bil precej drugačen od sedanje revije. Formata sicer nikoli ni spremenil, vendar je imel v začetku le šestnajst strani in to, si lahko predstavljate, se je spremenilo šele z osmim letnikom. Do spremembe naslovnice, ko je naslov na rdeči podlagi in začetno besedilo zamenjal celostranski portret, pa je prišlo v četrtem letniku.

Takrat smo poskušali z dodatnim barvnim tonom popestriti siceršnjo sivino (tako se nam je takrat pač zdelo!). No, še važnejše je morda to, da smo v petem letniku prvič izdali tematsko številko, o Mozartu

seveda. Zdelo se nam je pametno, da to številko, ki je služila tudi kot gradivo za naš prvi kviz, razpošljemo kar vsem naročnikom. Pri suši z glasbenimi učbeniki, smo si govorili, bodo po naši številki kar planili.

Planili takrat ravno niso, zato pa je danes zaloga številok z rdečo naslovnico in Mozartovim portretom že pošteno pošla. In kar je še pomembnejše: od tega letnika dalje redno izdajamo tematske številke! Naj mimogrede povemo še to, da smo takrat vsako številko tiskali „že“ v 14.000 izvodih.

Da je revija GM na štiriindvajsetih straneh za vas očitno prijetnejše branje, da vam tudi njena podoba bolj ugaja, razbiramo iz sedanjega števila naročnikov (naklada se je povzpela na 20.000). Ampak ko tako ob koncu desetega letnika listamo po vseh številkah, ki so se nakopičile doslej, moramo pravzaprav ugotoviti, da vse tisto, o čemer smo pisali na začetku, ni nič manj aktualno od marsičesa, kar obravnavamo danes. V poskusni številki maja 1970 je nekdo zapisal naslov: Je Glasbena mladina res gibanje? Ali si ne bi tega vprašanja zlahka postavili tudi danes? Pa skladatelji, ki vam jih predstavljamo vsa leta, pa kritike glasbenih dogodkov, pa srečanja s tistimi, ki svoja srca dajejo za več, za boljše, bolj pristno doživljanje glasbe? Se je torej kljub „dolgim“ desetim letom tako malo premaknilo, so naša skupna hotenja še vedno ista — ali so morda vprašanja, ki se jih lotevamo takšna, da zahtevajo veliko naporov, dobre volje in pogovorov, preden jih rešimo — ali vsaj začnemo reševati? Po svoje jr tako prav, saj nam na določen način zagotavlja, da bomo z našo revijo tudi naslednjih deset, dvajset ali morda samo pet? let še vedno ogledalo tistega, kar se na glasbenem področju pri nas dogaja...

METKA ZUPANČIČ

Prva — poskusna izdaja časopisa Glasbena mladina je izšla maja 1970. Preprosta a lično izdelana, pregledna in pestra, predstavlja zasnovo, na kateri so sodelovci kljub nekaterim zamenjavam gradili do danes. V uvdoniku je takrat uredništvo zapisalo, naj bi časopis vestno poročal o delu organizacije, vendar pri tem segal tudi preko meje osnovnih nalog gibanja in se uveljavil kot posredovalec in komentator širšega glasbenega in kulturnega življenja pri nas in v svetu.

Časopis Glasbena mladina se je prikopal do sedmih številok v šolskem letu. Šesti letnik vse manj uporablja barvne podtone, naslovnice so umirjene, informativne.

Že prvi letnik uvaja vse bistvene rubrike, ki so pritegnile največ bralcev. Tu so portreti skladateljev, predstavitev mladih glasbenikov, koncertni telegrami, stran o progresivni popularni glasbi. Tudi stolpec duhovitih zgodbic v Ž-duru in križanka se pojavita že prvo leto.

Sedmi letnik se po zunanji podobi zelo malo razlikuje od prejšnjega, omeniti moramo predvsem dve zanimivi novi rubriki — Predstavljamo vam glasbene ustanove in poklice.

Drugi letnik ne pomeni nikakršnega bistvenega premika, vestno izpeljuje osnovne smernice prvega letnika. Jazzovska in popularna glasba si počasi pridobivata več prostora, sem in tja zasledimo ostrejši polemičen članek.

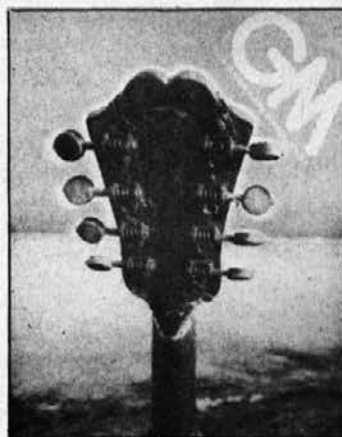
Tretje leto se glasbene uganke s križanko uveljavijo kot stalna rubrika. Isto velja za poročanje o novih ploščah in glasbenih izdajah. Zelo zanimive teme prinaša rubrika Naš podlistek, ki v tej ali oni obliki teče skozi vse letnike.

Četrti letnik v marsičem pomeni odločen korak v urejenost, v nekoliko manj časopisno in bolj revialno obliko. Naslovnice postanejo zanimive celostranske fotografije ali risbe, od besedila pa tu ostane le še „glava“ in včasih pomembni naslovi iz vsebine. Ta letnik posveča nosilne članke portretom sodobnejših skladateljev, med njimi Brittna, Stravinskega in celo Gershvina ter Ellingtona.

Peti letnik sledi poti, ki jo je nakazalo četrto leto izhajanja. Opozoriti velja na zanimivo rubriko — Ob tridesetletnici osvoboditve predstavljamo partizanske skladatelje; seveda pa nikakor ne gre prezreti, da je v tem letu prvič izšla posebna tematska številka, posvečena življenju in delu W. A. Mozarta.

Osmi letnik predstavlja v razvoju našega časopisa največji premik. Časopis postane revija — revija GM, črnobela izdaja z umetniškimi fotografijami na naslovnici, ki premore že sedem števil po 24 (in ne več 16) strani. Vse več člankov je namenjenih mladim bralcem, predvsem šolarjem, med njimi tudi nagradna uganke z naslovnice — uganiti je treba, kateri instrument predstavlja umetniška fotografija.

Deveti letnik poskuša koncept še utrditi. Naslovnica in uganke privlačita vse več mladih bralcev, nova rubrika GM pisma postaja kar pretesna za vse prispevke, ki jih pošiljajo prizadevni mladi dopisniki. Letnik sedaj šteje že osem števil in naklada naraste na 18.000 izvodov.

Deseti letnik pravkar zaključujemo. Še vedno smo črnobela revija, ki z umetniško fotografijo v glásbenem vzdušju priča o svoji usmerjenosti, še vedno predstavljamo skladatelje — naše, sodobne, še vedno širimo prostor za prispevke najmlajših bralcev in pa za novice iz pop in jazzovske glasbe. Bralcev je že več kot 19.000, letnik pa prvič prinaša kar devet števil. Poleg posebne tematske številke je namreč letos izšla še jubilejna — posvečena desetletnici obstoja naše slovenske organizacije.

Posebne tematske številke se vrstijo od petega letnika dalje. Po W. A. Mozartu so bili na vrsti naši Ipvaci, hrvatski Lisinski in srbski Mokranjac, naslednje leto Bela Bartok, nato Novi akordi, lani razvoj jazzovske glasbe in letos Slovenska opera. Dve izmed izdaj, Ipvaci, Lisinski, Mokranjac in Bartok, sta izšli v posebni obliki, na manjšem formatu in z barvno naslovnico.

KAJA ŠIVIC

Od recitala do kantate

Od aprilske številke Glasbene mladine se je na mizi nakopičilo toliko programskih listov, da je prav težko izbrati tiste, na katere se navezuje največ vtisov. Gotovo nam bodo ostali v spominu Haydnovi Letni časi — že zato, ker so izvedbe oratorijev pri nas tako redke. Pa ne samb zato.

Eno zadnjih Haydnovih velikih vokalnih del je dvakrat zapored navdušilo polno dvorano Slovenske filharmonije. Komorni zbor RTV je bil dobro pripravljen, odlični solisti — sopranistka Olga Gracljeva, tenorist Karl Markus in basist Ivan Sancin pa so z vseskozi intenzivno interpretacijo uspeli obdržati napete niti tudi v malo razvlečenih arijah. Kadar so solisti vodili zbor, smo lahko občutili vzvišeno mogočnost velikih vokalno-instrumentalnih del in si rekli, naj bo naš kulturni dom Ivana Cankarja čim prej zgrajen, da bodo podobna dela lažje in večkrat izvajali.

Tudi Ljubljana je v aprilu dočakala recital pianistke Dubravke Tomšič — Srebotnjakove, o kateri smo lahko pred tem prebrali, da je doživela prave ovacije na svojih recitalih v Zagrebu in Beogradu. Tokrat nam je zaigrala Mozartovo

sonato v F-duru z zelo liričnim, prav romantično obarvanim tonom, ki je najbolje pristajal srednjemu stavku, meditativnemu Adagiu, poleg nje pa v prvem delu še mogočne Brahmosove Variacije in fuga na Haendlovo temo.

Ta Brahms pa ni bil mogočen zaradi samega sebe, ampak zaradi velike igre Srebotnjakove, ki je večkrat pokazala, da ravno v Brahmsu najde svoj pravi izraz. Makedonske plesne Alojza Srebotnjaka v njeni izvedbi že dobro poznamo. Ravno zato so lep primer, kako izvajalec isto delo lahko večkrat različno doživlja. Pianistka je v tej zadnji izvedbi poudarila predvsem ostre sinkopirane ritme in pomaknila v ozadje barvitost karakterističnih makedonskih lestvic in napevov, vendar je to gotovo pravica vsakega velikega interpretata. Sledile so še Tri koncertne etude in Mefistov valček Franza Lizsta. Skladbe, ki se ponašajo z veliko virtuoznostjo in jih pri mnogih pianistih občutimo zgolj kot razkazovanje tehničnih pianističnih sposobnosti pa v izvedbi Dubravke Tomšič — Srebotnjakove še zdaleč niso izzvenele kot take.

Pianistka, ki ji še tako tehnično zahtevna dela ne predstavljajo nobenih problemov, je zato lahko

iskreno muzicirala in poslušalcem sploh na misel ni moglo priti, da velja Mefistov valček za eno najtežje izvedljivih klavirskih skladb. Poslušalci so bili seveda navdušeni in je sploh niso spustili z odra. Pianistka se jim je zahvalila s številnimi dodatki.

V teh pomladnih dneh so rezultate svojega celotnega dela pokazali tudi mladi glasbeni ustvarjalci, gojenci Srednje glasbene šole in Akademije za glasbo. Srednja glasbena šola se je na koncertu v Slovenski filharmoniji predstavila s simfoničnim in jazz orkestrom in predvsem slednji je presenetil z veliko uigranostjo in kvalitetnimi solisti. Akademijski koncert je doživel vrh v drugem delu v odlični interpretaciji Marine Jajić, študentke 3. letnika, oddelka za solopetje, ki je z orkestrom pod vodstvom Antona Nanuta izvedla Mozartov motet Exultate jubilate in s Škerlovim Koncertom za orkester, prav tako pod vodstvom izrednega profesorja Antona Nanuta. Če orkester v prvem delu ni pokazal velike zavzetosti za skupno muziciranje, pa je to v Koncertu za orkester zares storil.

Zdelo se je, da se prav vsi trudijo za skupen uspeh in ta tudi ni izostal, saj zadostno tehnično znanje sploh

ni bilo vprašljivo, pomembna je bila le zavest o skupnem delu za skupen uspeh in seveda izkušena dirigentska palica. V prvem delu smo slišali najprej dve medli izvedbi Albrechtbergerjevega Koncerta za pozavno in godalni orkester pod vodstvom godalni orkester pod vodstvom slušatelja 3. letnika, Stojana Kureta s solidnim solistom Stankom Vavhom — prav tako iz 3. letnika, in Pahorjevo Istrianko. Več muziciranja so študenti pokazali v Mozartovi simfoniji Jupiter, ko jim je dirigiral Tomaž Svete iz 3. letnika.

Prvi majski koncert v Slovenski filharmoniji so v okviru zelenega abomnaja pripravili radijski simfoniki. Pod dirigentskim vodstvom Pinčasa Steinberga so izvedli tri orkestralna dela 20. stoletja — Petruško Igorja Stravinskega, Barberjev Adagio za godala in Bernsteinovo Zgodbo z zahodne strani. Škoda, da vrstni red izvedenih del ni bil obrnjen, saj je višek koncerta gotovo predstavljala prefinjeno groteskno zabavna Petruška. Ne orkestraši ni dirigent niso mogli kaj prida izvleči iz Barberjevega Adagija. Popolarni West side story je sicer navdušile poslušalce, vendar jih kot tipično scenska glasba v koncertni dvorani po Petruški res ni mogla povsem zadovoljiti.

MOJCA ŠUSTER

Ljubljanska opera na gostovanju

Wiesbaden, simpatično mesto, polno zelenja in rož, v neposredni bližini vele mesta Frankfurta, je maja prizorišče mednarodnega majskega festivala, katerega tradicija sega kar v 19. stoletje. Letos so nastopili v okviru tega festivala umetniki in ansambli iz dvanajstih držav. Med njimi je zastopala Jugoslavijo Ljubljanska Opera. V Wiesbadnu je uprizorila dve svoji predstavi: Verdijevega Otella in Gotovčevega Era.

Prva predstava (Otello) je bila razprodana do zadnjega kotička, zanimanje občinstva je bilo izredno in po pripovedovanju intendanta gledališča bi lahko razprodali vsaj še

dve predstavi. V ljubljanskem Otellu so nastopili v glavnih vlogah Dimitar Damjanov, Ferdinand Radovan in Veneta J. Iveljić. Predstavo je vodil Ciril Cvetko. Drugi del predstave je bil uspešnejši od prvega, zlasti uspel je prizor z Desdemono, ki jo je kreirala Veneta J. Iveljić igralsko in pevsko prepričljivo in dobila — tudi edina — aplavz na odprtem odru za svojo občuteno zapeto arijo v zadnjem dejanju.

Druga predstava — Ero z onega sveta — je bila v nedeljo zvečer, ki v Nemčiji ne velja ravno za gledališki dan. Kljub temu je bila dvorana s 1350 sedeži starega, vendar pre-

novljenega, lepega gledališča v Wiesbadnu, spet skoraj do kraja polna.

To predstavo je dirigiral Vladimir Kobler, v glavnih vlogah pa so se predstavili: Stojan Stojanov, Ženi Živkova, Franjo Petrušanec, Božena Glavakova in Edvard Seršen. Predstava je potekala pod srečnejšimi okoliščinami kot prejšnji večer Otello in je s svojimi plesnimi ritmi, živopisnostjo kostumov in zagnanostjo sodelujočih, navdušila občinstvo ter jo lahko ocenimo kot lep uspeh ansambla ljubljanske opere.

Wiesbaden je pobraten z Ljubljano. Vljudnost in prijaznost gostiteljev je bila opazna na vsakem

koraku. Na sprejemu, ki ga je priredil wiesbadenski župan in na katerem so bili predstavniki deželne vlade, jugoslovanskega generalnega konzulata v Frankfurtu pa tudi predstavniki ljubljanske kulturne skupnosti in kulturne skupnosti Slovenije, je prišlo to sodelovanje še posebej do izraza. Na kulturnem področju pripravljajo nadaljnje izmenjave in pričakujemo lahko, da bo že prihodnje leto — ob otvoritvi novega doma Ivana Cankarja v Ljubljani — pri nas nastopila državna opera iz Wiesbadna z Beethovnovim Fidelijem.

PRIMOŽ KURET

Uspehi mladih glasbenikov v Zagrebu

Revija mladih talentov

Imamo se za deželo glasbeno nadarjenih ljudi, v kateri je dovolj stegniti roko in že nabereš kopico talentov. Zato ni nič nenavadnega, da koncertna dvorana Vatroslav Lisinski v Zagrebu že drugo leto občinstvu predstavlja trideset izredno nadarjenih otrok v dobi od 12 do 18 let.

Naštevane imen posameznih mladih nastopajočih na Reviji, ki je bila od 23. do 29. februarja, je zelo nehvaležno predvsem zato, ker je govor o reviji in ne o tekmovanju, pa tudi zato, ker so vsi mladi glasbeniki tehnično suvereno in muzikalno zrelo odigrali skladbe, mnogo težje od tistih, ki so namenjene njihovi starosti, in že samo s tem zaslužijo pozornost. Kljub vsemu je organizator priveditve izbor izvedel na ta način, da je najboljše med njimi uvrstil na konec vsakega koncerta. Bile so to izredno muzikalne in temperamentne pia-

nistke Duška Stanojkovska, Lana Bradač, Tatjana Šurev, Maja Bakrač, Jovanka Ristić in Nataša Veljkovič, čudežna 12-letna deklica, ki z vsakim dotikom tipke izkazuje resnično dragocen in redek talent. Ob njih moramo omeniti še nekaj najbolj prepričljivih in s tem tudi najbolj perspektivnih glasbenikov – pianista Nino Patarčec in Mladena Janjanina, hornista Radovana Vlatkovića, violinista Ljubomira Mihajlovića.

V celoti je Revija obsegala šest zanimivih koncertov, na katerih so ob spremljavi Zagrebške filharmonije (dirigent Pavle Dešpalj) in Zagrebških simfonikov RTZ (dirigent Uroš Lajovic) prav vsi nastopajoči upravičili svoje sodelovanje.

Ne smemo pa seveda zanemariti še drugega pogleda na dogodek. Revija mladih talentov je zamišljena kot stalna akcija, ki želi pokazati, da imamo mnogo talentirane mladine.

Prav tej je treba v vzgoji in izobraževanju posvetiti posebno pozornost, da bi talente kar najbolj razvili. Nastopi teh mladih glasbenikov morajo po eni strani vzbuditi pozornost javnosti, po drugi pa služiti pedagogom, staršem in vsem, ki jih ta problem zadeva, kot povod, da se zberejo in najdejo najboljše rešitve. Samo s temi pogoji je Revija smiselna, vendar je prav tu odpovedala. Že lani je pogovor za okroglo mizo tekkel zelo na splošno in nekonstruktivno, vendar je bilo vzdušje polno navdušenja in zaupanja v bodoče razgovore. Letos pa se je zbralo le malo sodelavcev, pogovor je bil popolnoma jalov. V splošnem nezadovoljstvu nad nepriemernimi šolskimi programi in preobširnim splošnim izobraževanjem se nihče ni spomnil, da bi vprašal mlade glasbenike, ali jim primanjkuje igre in če morda res raje doma vadijo kot da bi se podili po

dvorišču. Nihče ni poskušal ločiti zares izjemnega talenta, ki nedvomno zahteva čisto individualno obravnavanje, od tistega talenta, za katerega so dovolj nekoliko prirejeni programi; in nazadnje so vsi pozabili tudi na to, da ne moremo zahtevati vzgoje, pri kateri se zaradi vaj celotno izobraževanje skrči na minimum, saj si ne moramo predstavljati vrhunskega glasbenega poustvarjalca brez splošne kulturne izobrazbe.

Tako se Revija mladih talentov počasi spreminja v prireditve, za katero leto vnaprej pripravljamo programe, s katerimi nato ustvarjamo male zvezde, in izgleda, da je odvisno od teh malih zvezd, njihove psihofizične kondicije in njihove pripravljenosti za trdo in stalno delo, če bodo postale velike zvezde ali ne. Do takrat pa si moramo njihova imena zapomniti, ker to na vsak način zaslužijo.

MARIJA BOŽIĆ

Zvezno tekmovanje učencev in študentov glasbe

Pred dobrim mesecem se je v Zagrebu končalo 9. zvezno tekmovanje jugoslovanskih učencev in študentov glasbe, ki so ga organizatorji, kot je že v navadi, začeli z „Evropskim koncertom“ in zaključili s koncertom najboljših med nagrajenci tekmovanja.

Evropski koncert je tradicionalna prireditev, kjer se predstavijo najuspešnejši mladi glasbeniki iz raznih evropskih dežel, nagrajenci podobnih tekmovanj kot je naše. Letos so nastopili mladi izvajalci iz Avstrije, Belgije, Francije, Zvezne republike Nemčije, Švice in Jugoslavije.

Sámo tekmovanje mladih jugoslovanskih glasbenikov – pianistov, solopevcev, harmonikarjev, harfistov in članov komornih sestavov in orkestrrov, se je odvijalo kar na petih mestih nagnkrat. V sedmih starostnih kategorijah je žirija podelila veliko prvih, drugih in tretjih nagrad, najboljši med vsemi pa so si

priporili še pravico do nastopa na zaključnem koncertu.

Prvonagrajenci slovenskega

tekmovanja, ki so se udeležili zveznega tekmovanja v Zagrebu, so se vsi dobro odrezali.

Na zaključnem koncertu zveznega tekmovanja so nastopili tudi mladi flavtisti iz razreda profesorja Tomaža Buha – prvonagrajeni trio, ki ga sestavljajo Andraž Hauptman, Katarina Mali in Marko Pokorn.

Dva slovenska komorna ansambla sta se uvrstila tudi v spored zaključnega koncerta tekmovanja. Ob pianistkah Jasminki Stančul iz Subotice, Iris Kobal iz Novega Sada in Veljku Glodiću iz Zagreba, pevkii Miri Vlahović iz Zagreba, harmonikarki Senki Sajc iz Beograda, harmonikarskem orkestru iz Novega Sada, godalnem kvartetu in komornem orkestru Dušan Skovran iz Beograda sta tu nastopila pihalni trio in klavirski trio z Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani. Pihalni trio, ki ga vodi profesor Tomaž Buh, sestavljajo mladi blokflavtisti Andraž Hauptman, Katarina Mali in Marko Pokorn, klavirski trio pod mentorstvom profesorja Tomaža Lorenza pa pianistka Nada Cilenšek, violinistka Maja Burger in čelist Igor Škerjanec.

KAJA ŠIVIC

Naša pesem 1980

V začetku letošnjega aprila se je na štirih tekmovalnih koncertih slovenskih odraslih pevskih zborov. Tekmovanje NAŠA PESEM je slavilo svojo desetletnico, sicer pa je to po vrsti šesto merjenje izvajalske spretnosti in posustvarjalne zmogljivosti na področju, ki ga v ljubiteljski kulturni dejavnosti poznamo kot najmožičnejše kulturno udejstvovanje.

Kot je za tovrstna tekmovanja običajno, je program sodelujočih pevskih zborov obsegal obvezno skladbo za posamezno vrsto zbora, skladbo iz predpisanega obdobja vokalne polifonije 15. in 16. stoletja ter eno glasbeno delo po lastni izbiri. Obvezne skladbe so bile: za mešane zборе Sveti Štefan Marjana Lipovška, za moške zборе Zimski počitek Pavla Šivica in za ženske zборе Kjer tih je dol Vilka Ukmarja. Izvajanje je ocenjevala sedemčlanska tekmovalna žirija, ki so jo sestavljali najvidnejši strokovnjaki iz Slovenije, italijanske Gorice in Beograda, vodil pa jo je dirigent Samo Hubad. Žirija je kritično presojala interpretacijo in umetniški vtis, intonacijo, zvok zbora in izvajalsko zahtevnost skladb. Na podlagi dobljene ocene (doseženega odstotka možnih točk) so bili sodelujoči zbori nagradjeni s priznanji za sodelovanje na tekmovanju ter z bronastimi, srebrnimi in zlatimi plaketami mesta Maribora.

Kot rečeno, je v tekmovalnem delu Naše pesmi 1980 sodelovalo

osemindvajset pevskih zborov — sedem mešanih, osemnajst moških in trije ženski zbori — iz Slovenije in eden iz zamejstva, dva zbora pa sta nastopila na tekmovanju v zadnjem trenutku odpovedala. Najvidnejše merilo za kakovost je bila težavnostna stopnja predpisanih obveznih skladb, kar se je še zlasti pokazalo pri moških zborih. Zelo težko pa bi bilo dokazati, da je zahtevna obvezna skladba za mešane zборе povzročila njihov manjši odziv, saj smo opogrešali sodelovanje obeh akademskih zborov iz Ljubljane in Maribora. Tudi ostali izvajalni program — bodisi iz predpisanega obdobja starejše vokalne glasbe bodisi skladbo po prosti izbiri — so dirigenti izbirali tako, da so z nastopom lahko dokazali izvajalsko spretnost in muzikalno zrelost pevskih skupin. To še posebej potrjujejo nastopi tistih treh mešanih zborov, ki jim je tekmovalna žirija dodelila najvišja mariborska priznanja — zlate plakete. To so bili: Akademski komorni zbor iz Kranja z dirigentom Matevžem Fabijanom, Mešani zbor Obala iz Kopra z dirigentom Mirkom Slosarjem in Consortium musicum iz Ljubljane pod vodstvom Mirka Cudermans. Pri prvem je še posebej presenetila domišljena in izredno dramatična interpretacija obvezne skladbe in Pahorjevega Hlapca Jerneja, pri drugem mladostna, a vendar izredno zrela glasbeniška virtuoznost v izvajanju sodobne Schaefferjeve skladbe

Epitaph for Moonlight, pri tretjem obvladanje tako zahtevne partiture, kot je Regerjev op. 110, kar dokazuje, da je njihova izvajalska raven izredno visoka. Zvok zborov je poln in bogat v vseh dinamičnih razsežnostih, interpretacija vznemirljiva in globoko doživeta, intonacija in obvladovanje zapletenih harmonskih struktur pa sta zanesljivi.

Večje in opaznejše razlike so bile v skupini zborov, odlikovanih s srebrnimi odličji. Ti so: moški zbor Vres Prevalje (Jožko Kert), moški zbor Srečko Kosovel Ajdovščina (Klavdij Koloini), Učiteljski pevski zbor Slovenije Emil Adamič (Branko Rajšter), mešani zbor Angel Besednjak Maribor (Ivan Vrbančič), mešani zbor Zborce Prešeren Celje (Edvard Goršič), moški zbor Fužinar Ravne (Branko Čepin), Komorni moški zbor Celje (Vid Marcen) in moški zbor Slava Klavora Maribor (Branko Rajšter). V izvajanju teh osmih zborov je bilo opaziti še marsikatero pomanjkljivost, manj v intonacijski preciznosti kot v zborovskem zvoku, kjer smo pogrešali zrelosti in izenačenosti. Preseneča rahlo slabšanje kakovosti moških zborov, vendar prav med njimi izstopata oba koroška zbor, ki sta delovala izredno sugestivno. Bronaste plakete mesta Maribora je prejelo enajst zborov, štirje pa priznanja za sodelovanje na tekmovanju. Predstavljena izvajalska kakovost je zadovoljiva, saj pomeni že nastop na prireditvi za vsako pevsko

skupino velik podvig, težave, ki zavirajo napredek slovenskega zborovskega petja, pa so bile pri slednjih še nekoliko bolj očitne. Videti je tudi, da so bila merila žirije za zборе v spodnjem delu lestvice precej neizenačena. V zaključku sklepnega koncerta Naše pesmi 1980 je izven konkurence nastopil zagrebški akademski (mešani) zbor Ivan Goran Kovačič pod vodstvom Vladimira Kranjčevića. Po mojem mnenju ni izpolnil pričakovanih poslušalcev, večinoma glasbenih strokovnjakov in zborovodij iz vse Slovenije. Izvajanje zagrebškega zbora je pokazalo, da je kakovost slovenskih dobra.

V sklopu Naše pesmi 1980 sta bili še dve spremljevalni prireditvi. Na posvetovanju o programski politiki slovenskega zborovstva so zborovodje razpravljali o težavah pri iskanju primerne glasbene literature in o uvajanju sodobnejših glasbenih tokov v sorazmerno zastarele programe naših zborov. Na posebnem zasedanju pa je bila ustanovljena Zveza področnih združenj pevskih zborov Slovenije, ki bo organizacijsko in strokovno povezala vse odrasle in mladinske zборе ter majhne vokalne skupine v enoten sistem, kar bo omogočilo še večji razmah in nadaljnjo kakovostno rast slovenskega zborovstva, obenem pa bo opora razvoju glasbene kulture nasploh.

MARKO STUDEN

Koncert zbora akademije za glasbo

V Narodni galeriji smo 21. maja preživeli lep večer. V njej sta nastopila dva zbora Akademije za glasbo — dekliski komorni zbor in mešani zbor. Zbora je pripravil profesor Janez Bole, ki je dekliskega tudi sam vodil, ob nastopu mešanega pa je (razen pri skladbi Orlando di Lassa Eco) dirigentsko vodstvo prepustil slušateljem 3. in 4. letnika pedagoškega oddelka.

Zelo zanimiv je bil program, saj smo lahko prisluhnili paleti najrazličnejše zvočnosti, od enoglasne antične ode in Gregorianskega kora-

la, do sodobnih skladb Šivica, Vrabca, Ravnika, Kogoja, Hindemitha in Srebotnjaka. Program, ki bi zajel praktično vsa obdobja zborovske ustvarjalnosti, skoraj ne slišimo, zato je bil koncert še toliko bolj privlačen.

Zelo pametno je bilo, da so si za nastop izbrali Narodno galerijo, v kateri je predvsem enoglasje in dvoglasje kar se da pristno zazvenelo. Žal pa je prevelika akustičnost dvorane škodila sodobnim skladbam v drugem delu, kjer preveliko prelivanje že odpetih

in trenutnih tonov lahko pripelje do nezaželenih disonanc in nečistih linij.

Zbor so vodili slušatelji Urška Čop, Aldo Kumar, Barbara Sicherl, Nuša Gregorič, Cita Zakonjšek-Galič, Sonja Kos, Franc Može, Jernej Habjanič, Vinko Šorli, Tomaž Kozlevčar, Franci Žibert, Anton Cimperman in Renata Brumec. Bili so precej izenačeni zborovodje, videlo se je, da nekateri že imajo zborovsko prakso. Seveda je veliko pomenilo to, da so bili zborovodje v naslednji pesmi člani zbora, zato so

se bili ob nastopu svojega kolega pripravljeno potruditi.

Če bodo slušatelji po opravljeni diplomi kot vodje šolskih zborov tako razširili ustaljene in zguljene pevske programe, kot so ga na svojem koncertu, ter mlademu pevskemu rodu skušali vzbuditi zanimanje za sodobno zborovsko zvočnost in za davno, a bogato zborovsko tradicijo, bo delo Akademije in zborovskega profesorja Janeza Boleta bogato poplačano.

MOJCA ŠUSTER

Evropski festival pojoče mladine v Belgiji

V reviji GM smo že pisali o pridnih pevcih, mnogih napornih vajah, ki zahtevajo marsikatero soboto, počitniške dni, vendar tudi o uspehih, ki jih prinaša trud.

Zlata medalja na mladinskem pevskem festivalu v Celju 1979 je odprla pot prek naših meja tudi mladinskemu pevskemu zboru osnovne šole I. celjske čete iz Celja, ki ga vodi Dragica Žvar. Tako so se od 1. do 4. maja udeležili evropskega festivala pojoče mladine v belgijskem Neerpeltu. Nastopilo je kar 118 zborov iz 17 evropskih in ameriških držav.

Potovalni in tekmovalni urnik je bil za mlade pevce kar se da naporen: iz Celja so odpotovali 29. aprila zvečer, naslednji dan so navdušeni uživali v frankfurtskem živalskem vrtu in prenočili v mestu na Maini. Opoldne 1. maja so pripotovali v Neerpelt in si ogledali svoje nove domove v naselju počitniških hišic. Že naslednji dan, 2. maja, so prvič nastopili „za ogrevanje“, skupaj z zboroma iz Poljske in Finske na koncertu za šolsko mladino. A 3. maja se je začelo zares. Celjani so tekmovali v težavnostni stopnji D, torej najvišji, saj so bili zbori na tekmovalju raz-

deljeni v stopnje od A do D. Mladi pevci so z dirigentko temeljito pripravili program. Obvezna je bila pesem belgijskega skladatelja Henka Badingsa Kirye eleison, zbor pa je za dvajset minut tekmovalnega programa pripravil še tele: — W. A. Mo-

zart Bona nox, O. di Lasso Ne proclias me, L. Bardoš Tavunga, L. Lebič Pomlad—poletje, M. Tajčević Pesme dodolske. Žirija je nastop ocenila najvišje, dobili so prvo nagrado.

Razglasitev rezultatov je bila zelo

prisirčna, po paradi vseh nastopajočih skozi mesto so se pevci zbrali v veliki športni dvorani, najmlajši pevec vsakega zbora je pozdravil poslušalce v svojem jeziku, potem so vsi zarajali, se prišli za roke in zapeli Beethovno Odo radosti.

Zvečer 4. maja bi moral zbor zapeti še na zaključni prireditvi festivala Neerpelt cantata. Uro pred nastopom pa so zvedeli žalostno novice o smrti našega predsednika Tita in se prireditve niso udeležili.

Žalostni, toda ponosni zaradi uspeha so se 6. maja vrnili v Celje.

Na tekmovalju v Neerpeltu se je predstavil tudi mladinski zbor RTV Ljubljana, ki je s svojim nastopom osvojil izjemno število točk in prejel prvo nagrado s pohvalo. Mladi ljubljanski pevci so odpeli zahteven spored od Palestrinovega Benedictusa pa do sodobna slovenske pesmi Enci—Benci Jakoba Ježa.

Oba zborata sta pokazala visoko raven mladinskega zborovskega petja pri nas in velike sposobnosti nekaterih naših zborov in zborovodij, ki zaslužno žanjejo uspehe na mednarodnih prireditvah.

URŠKA ČOP

Zbor osnovne šole I. celjske čete iz Celja je pod vodstvom Dragice Žvar s svojim odličnim nastopom v Neerpeltu prislužil prvo nagrado v najvišji kategoriji.

Pevska zveza Slovenije

Misel o ustanovitvi zveze vseh pevskih zborov, oziroma zveze področnih pevskih združenj je že precej stara.

Želja po združenju, skupnem delu in nastopanju je bila vzrok, da so se začele na Slovenskem ustanovljati manjše organizacijske enote — t. im. področna združenja pevskih zborov. Prva med njimi je bila pred 12. leti Zasavska pevka skupnost. Vsakoletne revije so prikaz praznovanji področnih združenj, ki so si v glavnem podobna. Vsem je skupna nagla rast števila pevskih zborov in nekoliko počasnejša rast kvalitete. Vedeti moramo tudi, da obstoječa združenja v pretežni meri sestavljajo samo odrasli pevski zbori. Mladinski in otroški zbori pa po organizacijski plati delujejo ob strani; ali samo v okviru občinskih ZKO—jev ali šol samih.

Ankete, razgovori in diskusije med vodstvi pevskih zborov, zborovodij in drugimi, ki se kakorkoli vključujejo v zborovstvo, so pokazale težnjo po organizacijski povezanosti med zbori, predvsem pa željo po izobraževanju vodstvenih kadrov in s tem po dvigu kvalitete zborovstva pri nas.

Vse te ugotovitve so pripeljale lani na posvetovanju zborovodij v Šentvidu pri Stični strokovno službo ZKOS, da je pripravila vsa potrebna gradiva in postopek za ustanovitev Zveze področnih združenj pevskih zborov.

Ustanovitelj Pevske zveze Slovenije, kot se bo krajše imenovala, so torej področna združenja pevskih zborov.

Pripravljalni odbor je bodoči Pevski zvezi nakazal usmeritev in

delovni program: dvig kvalitete pevskih zborov, organizacijska povezanost in utrjevanje področnih združenj. Zako ni naključje, da je bilo mesto ustanovne konference Pevske zveze ravno Maribor in to 13. IV. 1980 ob „Naši pesmi“, ki je vrhunska zborovska prireditev po kvalitati in po organizaciji.

Konference so se udeležili delegati področnih združenj, predsednik ZKOS, predstavniki mariborskih družbeno-političnih organizacij in predstavniki zamejskih kulturnih organizacij.

Na konferenci so prisotni izvolili organe konference, potrdili sporazum o ustanovitvi, članstvu in nalogah pevске zveze, sprejeli Statut in izvolili Predsedstvo, nadzorni odbor in predsednika zveze.

Predsedstvo Pevske zveze: pred-

sednik ing. Albert Ivančič—Trbovlje, častni predsednik Radovan Gobec—Ljubljana, podpredsednik Ivo Jelerčič—Postojna, podpredsednik Ivan Vrbančič—Maribor, tajnik Mitja Gobec—Ljubljana ter 11 članov, delegatov področnih združenj.

Pred Pevsko zvezo je ogrona to delovnih nalog, od katerih bosta izpeljani najprej evidentiranje in vključevanje otroških in mladinskih zborov in natančen popis teh pevskih slovenskih skupin, ki jih je približno 1300.

Pripravljalci obširnega vprašalnika računamo na 100% odziv vseh pevskih skupin, na odgovornost in resnost te akcije, ki bo izhodišče za reševanje kadrovskih težav in programske politike zborov.

MITJA GOBEC

Ljudsko izročilo Kobilja

Povedala bi vam rada, kako sva se konec letošnjega marca z Matjažem napotila po ljudske pesmi v Prekmurje, prav do madžarske meje, kamor so nas povabili vaščani Kobilja, majhne vasi blizu Dobrovnika, kakih trideset kilometrov od Murške Sobotne.

V dogovoru z ravnateljico tamkajšnje šole smo se tistega sobotnega popoldneva srečali z vsemi tistimi vaščani, ki vedo zapeti in povedati vse, kar hranijo kot svoje starodavno izročilo. V vasi, ki je po svojem jeziku in kulturni zgodovini kot otoček med pretežno madžarsko govorečo okolico, ni bilo težko najti starih pesmi in pripovedi. V kraju živi precej starejših ljudi in prav ti vedo največ povedati, največ prenesti iz preteklosti. Poleg tega prav zaradi svoje odmaknenosti še bolj skrbno in z večjo ljubeznijo ohranja vse, kar jih je v preteklosti določalo, povezovalo.

Na stolih zgornje šolske učilnice so sedeli starejši, mlajši in najmlajši vaščani, da bi skupaj, vsak zase ali pa dva ali trije zapeli in povedali. Matjaž je postavljal mikrofone, sama pa sem si prizadevala pojasniti, zakaj sva prišla. Pa je bilo pojasnjevanje kar odveč; ljudje so natančno vedeli, kdo sva, od kod in po kaj sva prišla. Ravnateljica šole, za katero menim, da je tudi duša vsega drugega družabnega in kulturnega življenja v vasi, je o našem prihodu vnaprej obvestila pevce in pevke, za vas, kakršna je Kobilja, pa ni potrebno več kot pol ure, da vsak vrabec ve, kaj se v kraju dogaja. Pravijo, da jim prav zaradi tega v okviru narodne zaščite uspeva tako dobro varovati tamkajšnje mejno področje.

Zmenili smo se, da najprej posnamemo pesmi in jih tako za stalno obdržimo v radijskem zvočnem arhivu kot delček slovenskega kulturnega bogastva. Potem smo se namenili posneti še prireditev na odru kulturnega doma, kjer naj bi vaščani s pesmijo in pripovedmi prikazali del navad in starih običajev. Posnetek tega živega nastopa bomo

uporabili v eni naših torkovih oddaj Slovenska zemlja v pesmi in besedi. V Kobilju so na takšno prireditev že dalj časa mislili, ne da bi vedeli za naš prihod. Čeprav je vas majhna, prav tako pa tudi oder kulturnega doma, se po pripovedovanju ljudi vedno kdo suče po njem. In verjeme, z mikrofoni na stojalih ga ni bilo prav lahko opremiti, da na tesnih odskih deskah ne bi ovirali nastopajočih, da bi se zaveze neroteno sukale sem in tja in končno, da bi se na magnetofonski trak tudi kaj ujelo.

S čim, so nas gostili? Poleg domačega vina so nam ves čas točili iz neizčrpnega vodnjaka starega ljudskega petja, starih ljudskih modrosti. S „prvimi“ in „drugimi“ glasovi žena, s „čez“ glasovi mož ter z njihovimi „prvimi“ in „drugimi“ basi je šlo kar po vrsti: največkrat so

se ubrali v tistih „zaljubljenih“, ki jih naš človek najrajši poje. Sledile so šaljivke, njihova nagačiva himna Idem dol po Kobilji, pa čez sto let stara pesem o slovenski deželi, povezana s spomini na odhode v Ameriko za boljšim koščkom kruha. Napitnice so se kar vrstile, četudi med petjem niso kdovekako pridno segali po kozarcu. Pesem o polju je v žalosti družila izgnance v nemških taboriščih, uspavanki, ki jo tako redko srečujemo na naših poteh, so sledile izštevanke, med starejšimi tudi najnovejša varianta An bana s sodobnim junakom Sandokanom. Posneli smo več starih molitvic, ki so kot del domačega vsakdanjika spremljale preprostega človeka od jutra k večeru in k mirmemu snu. Povedale so jih najstarejše vaščanke tako brez obotavljanja in po-

mišljanja, tako tekoče, da prav gotovo z njimi še danes zaključujejo svoj delovni dan. Prav te ženske so zapele tudi stare ljudske nabožne pesmi, tiste, ki so jih stoletja prepevali na „vrstuevanju“ — varovanju mrličev. Otroci pa so znali več kolednic, s katerimi pravijo, da so si včasih zaslužili „fanke“ — pecivo, koruzno pogačo in sadje, danes pa menda dobijo samo še denar. Godce je zadržala bolezen, povedali pa so, da je bilo včasih ob zvokih „cingul“ — cimbal, violine, in basa prav živahno.

Odrska uprizoritev je v glavnem ponovila popoldansko petje, popestrili pa so jo dekleta z luččenjem bučnega semena in dva s pisanimi trakovi ovešana „zvačina“, ki sta vabila na „gostuevanje“.

Ko so se zavese spustile, obiskovalci prireditve pa razšli, so pevci z odra potegnili mizo v dvorano in začela se je prava gostija. Vina vseskozi ni primanjkovalo, prav posebno močno kapljico pa je v čutari za pasom prenašal in pčunjal eden od pisanih zvačinov, ki ga je bilo treba kar ubogati, da te ni kaznoval s svojo „ježevko“. Mizo so krasile pogače, potice, domača zaseka z velikim hlebcom kruha pa kopica humorja in dobre volje, ki se je bila sprostita po odorskem nastopu in sne-manju.

Vse smo posneli na trakove, še gostijo bi bili kmalu, ko bi se bila mogla ujeti na te vrste traku. Tako bo pač morala počakati, da se zdrami kak filmski zapisovalec teh, dandanes vse redkejših ostankov našega starega izročila.

Kaj pomeni vsako tako srečanje z ljudmi, ki nosijo in ohranjajo izročilo naše dežele, kaj pomeni vsak pogovor z njimi, kaj sploh pomeni iskati, zanimati se za delček življenja našega človeka, razumeti njegove radosti, bolečine, želje, spoznanja in modrosti, spoznaš takrat, ko ob delu doživiš preteklost kot sedanost in v tem spoju časa laže iščeš poti za nadaljevanje.

JASNA VIDA KOVIČ

Fotografija je iz knjige dr. Zmage Kumrove „Pesem slovenske dežele“, ki je leta 1975 izšla v založbi mariborskih Obzorij.

Zagrebski jazzisti v Splitu

Že več kot deset let Split nima jazzovskih glasbenikov, tako na domačih in tujih festivalih nismo spoznali nobene jazzovske skupine iz mesta ob Dioklecianovi palači. Le redko gostujejo domači ali tuji jazzisti, vendar sta v okviru Splitskega poletja 78 nastopili kar dve pomembni skupini: New York Jazz Quartet in veliki orkester Thada Jonesa in Mela Lewisa.

Po letu in pol so v Splitu nastopili zagrebski jazzovski glasbeniki, skupina Toranj 77. Po začetnih uspehih na 19. mednarodnem jazz festivalu v Ljubljani in v madžarskem Ngyschnighiu 1979. leta pa tudi s stalnim igranjem v zagrebškem klubu Jabuka postaja Toranj 77 značilen predstavnik zagrebške jazzovske scene. Ena od značilnosti mlade jazzovske skupine je, da v svojem razvoju stalno teži k zvočnim spremembam, ki jih glasbeniki dosegajo z uporabo različnih glasbil – električni in akustični klavir, sopran, alt – in tenorsaksofon – in pogostim menjavanjem članov skupine. Tokrat so v Splitu zaigrali bobnar Salih Sadiković, baskitarist Marcel – Lino Dević, klavirist Krešimir Klemenčić, saksofonista Željko Kovačević in Splitčan Drago Jakovčević.

V razgovoru z vodjem skupine Željkom Kovačevićem smo izvedeli, da bodo k sodelovanju povabili še kitarista, po-

zavnista, morda še nekatere glasbenike, Toranj 77 bo postal septet ali morda celo oktet.

Z dvema saksofonoma in bolj zrelem muziciranjem v relativno dolgih skladbah z mnogo improvizacij se je uigranost mladih jazzistov prav posebno izražala v umetelnem izmenjavanju glasbenih misli. Posebno mikavno je skupinsko igranje in soliranje obeh saksofonistov, ki spajata zvok dveh tenorskih ali tenorskega in sopranskega saksofona.

V prvem delu koncerta so predstavili deset svojih skladb, kar je bila obenem predstavitev in napoved njihovega gramofonskega prvenca.

Zaigrali so skladbe Prvom gradu na Balkanu, balado Alem, v nekoliko hitrejšem tempu Isključivo Ivi (posvečena je nekdanjemu bobnarju skupine Ivi Bebeku) . . . Prvi del skladbe Maji br. 3 klavirista Krešimira Klemenčića je vseboval elemente jazz-rocka (slišno predvsem v funky načinu igranja električnega klavirja), rockerski zvok Fender baskitare; ob koncu je skladba postajala vse bolj jazzovska, posebno v improviziranju obeh saksofonistov, pozneje tudi v igranju dolgoletnega glasbenika v skupini B. P. Convention bobnarja Salih Sadikovića. S swingovskim

izvajanjem je obogatil in razširil zvočne možnosti skupine, tudi z izrazitim smislom za jazzovski ritem, z neoporečnim igranjem je dokazal, da je petletna izkušnja v skupini vibrafonista Boška Petrovića pri nas najboljša šola za jazzovske bobnarje. V njihovih skladbah smo začutili spogledovanje z elementi narodne glasbe, posebno z zvočnostjo medžimurskih lestvic, ki jih saksofonist Željko Kovačević pogosto in učinkovito uporablja pri solističnih nastopih.

Drugi del koncerta so izpolnili jazzovski standardi: Green Dolphin Street, Tune Up Milesa Davisa, Night in Tunisia Dizzyja Gillespija, Billy's Bounce Charliea Parkerja, 500 Miles High Chicka Coree. Znale jazzovske teme so zazvenele sodobno in sprejemljivo, tako je ta del večera pomenil vračanje v bebop in hard bop stil, vendar ne zastajanje v kvaliteti.

Često se dogaja, da igranje znanih skladb, do katerih smo največkrat zadržani, ne dosega okusa mladih poslušalcev, navajenih na jazz-rock; istočasno pa se tako približuje interpretaciji napisane partiture, da se zavemo, da poslušamo glasbenike, ki vlagajo v igranje vso energijo, del sebe, da njihovo igranje oživi. Lahko bi rekli, da včasih celo presežejo zapisano, že znano skladbo, iz katere izhajajo.

Tekst in fotografija:
LAHOR RAKO

Z nastopa zagrebškega jazzovskega kvinteta Toranj 77 v dependansi Doma JLA v Splitu. Z leve: Krešimir Klemenčić, Željko Kovačević, Salih Sadiković, Drago Jakovčević in Marcel Dević.

Poletni utripi

Mariborski kulturni delavci pripravljajo poletne prireditve, ki bodo popestrile značilno lenobno počitniške dni v mestu ob Dravi. 27. in 28. junija bo Društvo glasbenih delavcev Harmonija povabilo v Unionsko dvorano mlajše jugoslovanske in tuje jazzovske glasbenike, tiste, ki so se že uveljavili na glasebnih odrih in one, ki na festivalih še niso velikokrat nastopili. Organizatorji bodo skušali predstaviti več zvrsti jazzovske glasbe in k sodelovan-

ju so že povabili skupine Sončna pot iz Ljubljane, zagrebški Toranj 77, skopski Leb in sol, prav gotovo bo sodelovala tudi dixieland skupina pa veliki jazzovski orkester graške glasbene šole in še kdo.

Ljubljani ostajajo večeri jazzu v hotelu Lev. Ponovno je tu igral veliki orkester, ki so ga prav za to priložnost sestavili slovenski jazzovski glasbeniki in nekateri člani ljubljanskih simfoničnih orkestrrov, do konca junija pa bodo zaigrali še Tone

Janša in Andrej Arnol s skupinama, Mladi levi in morda še kdo.

Ljubitelji jazzovske glasbe bodo razočarani, junija ljubljanske Križanke ne bodo gostile pomembnih jazzistov. Vendar so se organizatorji dogovorili, da letošnje mednarodno glasbeno srečanje vendarle pripravijo in to od 11. do 14. septembra. Jazzovski festival bo na ta način živahno uvedel novo koncertno sezono.

Tudi novosadski glasbeni mladinci se skrbno pripravljajo na Dneve jazzu v vojvodinskem glavnem mestu od 21. do 27. septembra.

Nastopili bodo domači in tuji veliki orkestri in solisti, amaterske jazzovske skupine, Dnevi bodo popestrjeni s filmskimi projekcijami, jam-sessioni, razgovori, razstavami fotografij in plakatov, nastopi in srečanja z glasbeniki v šolah, delovnih organizacijah . . . Mladi jugoslovanski jazzisti se bodo do 15. julija prijavili na razpis, izbrani bodo s krajšim programom nastopili v jazzovskih Dnevih. URŠKA ČOP

Prva plošča GMS

**MLADI MLADIM/
RTV LJUBLJANA**

Z naslovom „MLADI MLADIM“ je ob desetletnici obstoja in delovanja Glasbene Mladine Slovenije izšla plošča, na kateri je sedem skladb, posnetih v živo na abonmajskih koncertih tega združenja v zadnjih dveh letih.

Posnete skladbe so si povsem različne tako po slogu, kot po glasbeni oblikovanosti in sodelujočih izvajalcih. Segajo od baročnega mojstra polifonije, Angleža Henryja Purcella do abstraktnega in s šumi nasičenega Primoža Ramovša, od stroge oblikovanosti stare suite do sodobne improvizacijske kadence, od romantičnega solističnega stavka do skupinske igre samih tolkal.

Kar velja zaradi svoje pisane mešanice drugod za slabost, je tej plošči v prid. Ni le niz najboljših storitev na koncertih Glasbene mladine kot dokument sistematičnega prizadevanja, kako opozarjati mladino na mlade in mlajše glasbene talente pri nas. Ni le želja, nuditi mladini umetniški užitek ob pestrih skladbah in bogati zvočni lestvici glasbene umetnosti. Vskaku poklicnemu glasbeniku ali ljubitelju glasbe bo dobrodošla pri osveščanju za razvoj glasbene misli skozi zadnjih tristo let evropske kulture, še posebej pa pedagogom pri njihovem šolskem mentorstvu.

Posnetki so zvočno zelo posrečeni, če upoštevamo njihov nastanek neposredno na koncertnih prireditvah.

Mičen ovoj plošče in zanimiv komentar na njem prispevata svoj delež k prikupnosti izdelka. Vsem ustanovam, ki so pripomogle k nastanku in izidu plošče „Mladi mladim“, naj bo njena pomembna kulturna vloga v zadoščenju; ne nazadnje Kulturni skupnosti Slovenije, ki je to podjetnost Glasbene Mladine Slovenije gmotno podprla.

**KOMORNI ZBOR
RTV LJUBLJANA/
RTV LJUBLJANA**

Komorni zbor RTV Ljubljana se nam predstavlja s tremi tehtnimi deli, nastalimi okoli leta 1966. Družijo jih soroden zanos, ločijo pa drugačna slogovna usmerjenost njihovih ustvarjalcev.

Legendo iz dima po pečenem krompirčku je napisal češki skladatelj Bohuslav Martinu v zadnjih letih svojega življenja. Ni se dal zavesti od novih smeri, ki so tedaj že obračunale s tradicionalnimi sestavinami v glasbi. Ostal je zvest tonalni podlagi komponiranja, vnesel veliko ljudskih elementov v ritem in melodiko svoje legende in posebno učinkovito izoblikoval lirične odstavke zbora.

Italijanski skladatelj Goffredo Petrassi je svoje Nesmisle ubral živahno, norčavo in bistro. Odklon od tradicionalnega kompozicijskega koncepta in klasičnega načina zborovskega petja je že močno zaznaven.

Najbolj se od obojega oddaljuje Poljak Andrzej Koszewski s svojim Posvetilom Nikolaju Koperniku, ki sega pogosto po tonskih madežih-clusterjih. Njegov stavek je dramatično napet, poln in virtuozen.

Plošča je vsestranska afirmacija za Komorni zbor RTV Ljubljana in njenega dirigenta, Marka Muniha. Ker zbor poje vse skladbe v originalnem jeziku, bi bili priloženi slovenski prevodi zelo dobrodošli.

PAVEL ŠIVIC

**KLAVIRSKI DUO DEKLEVA/
AVF – Udine**

Alenka in Igor Dekleva že nekaj let uspešno propagirata štiriročno klavirsko igro. Nastopila sta na mnogih koncertih in izdala nekaj gramofonskih plošč. Zdaj je pred nami spet nova, ki je tokrat izšla v Italiji, obenem je izšla kasetna. Program je omejen le na Mozarta (sonata KV 381 in KV 497), kar je smiselno, saj je prav ta skladatelj v delih za štiriročno igranje na klavir že zgodaj napisal dela; ki so šla v iskanju ustrežnejših klavirsko tehni-

čnih rešitev daleč prek običajev časa. Med najuspešnejšimi deli te vrste je prav gotovo tudi sonata KV 497, ki ima zaradi svoje gradnje kot tudi naslona na instrumentacijske učinkovitosti kar simfonični značaj.

Zvok, ki ga dosegata Alenka in Igor Dekleva na klavirju znamke Kawai, se zdi nekoliko nenavaden, je bolj suh, brez odmeva, v zgornjih legah spominja na klavičembalo, pač v želji čim bolj približati klavirski zvok predhodnikom današnjega klavirja. To pa je tudi ena izmed glavnih značilnosti plošče, ki je za ljubitelje domačega muziciranja in štiriročne klavirske igre prav gotovo vredna pozornosti.

**AMANDUS IVANČIČ/
SIMFONIJE IN
DIVERTIMENTI/
RTV LJUBLJANA**

V novi zbirki Ars musica Sloveniae je v okusni opremi izšlo prvih nekaj plošč. Med njimi so tudi Ivančičeve simfonije in divertimenti, ki jih v redakciji Danila Pokorna izvaja Komorni orkester RTV Ljubljana pod vodstvom dirigenta Uroša Lajovica. Plošča pomeni svojevrstno presenečenje. To so doslej javnosti še neznana dela, ki sodijo med najboljše doslej znane skladbe tega skladatelja iz druge polovice 18. stoletja.

V obeh simfonijah (F—dur, D—dur) in obeh divertimentih je Lajovic dosegel s Komornim orkestrom zavidanja vredno raven muziciranja, ki sega v sam vrh naše doslej posnete produkcije. Vse je prežeto z igrivostjo, ki se tej muziki še kako dobro prilaga. Vse je odmerjeno, skladno, to je neobtežena glasba, ki se radosti sama sebe in tako jo dirigent in orkester tudi interpretirata. Prav gotovo eno izmed najbolj prijetnih presenečenj zadnjega časa na našem, sicer skromnem trgu gramofonskih plošč tako imenovane resne glasbe. Ivančičevi divertimenti pa so namenjeni razvedrilu in tako so jih interpreti tudi razumeli. Na koncu še nekaj: Ivančičev izvor še vedno ni jasen. Tako se dogaja, da izhaja pri nas v seriji Ars musica

Sloveniae, pri Hrvatih (ki ga štejejo za svojega) pa prav tako v podobnih hrvaških zbirkah. Ne glede na to: ta plošča je prav gotovo zelo dobra po izvedbi, posnemanju (S. Dolenc) in opremi (B. Bučar).

**LINHART, BABNIK, NOVAK/
RTV LJUBLJANA**

Iz iste serije je tudi plošča z deli A. T. Linharta, Matije Babnika in J. K. Novaka. Dela so med seboj različna, vendar so nastala v istem obdobju — okrog preloma stoletja, v klasicističnem duhu. Obe znani Linhartovi pesmici (Ljubici, Pesem) interpretirata tenorist Anton Dermota in pianistka Hilda Dermota, najstarejšo doslej znano slovensko violinsko sonato Dejan Bravničar in Aci Bertonec, medtem ko nastopajo v Novakovem Figaru Sonja Hočevar, Zlata Ognjanovič, Božena Glavakova, Matija Gregorač, Rudolf Franc in Dragiša Ognjanovič. Komorni orkester SF dirigira Bogo Leskovic. Tudi mimo te plošče ne bo mogel noben ljubitelj starejše slovenske glasbe. Njena zanimivost je v različnosti žanrov, v dobri interpretaciji in kvaliteti zvočnega posnetka. Komentar je napisal Dragotin Cvetko.

PRIMOŽ KURET

**SLOVENSKA GLASBENA
DELA/
ANDREJ RIJAVEC**

Konec lanskega leta je pri Državni založbi Slovenije izšla knjiga, ki izredno pregledno in poučno predstavlja delo in življenje slovenskih skladateljev vseh obdobjev, od Jakoba Petelina Gallusa pa do srednje generacije živečih avtorjev, ki so dosegli priznanje javnosti. Pisec knjige, muzikolog dr. Andrej Rijavec, v predgovoru razlaga namen svojega pisanja, s katerim „želi zapolniti vrzel, ki je z leti postala več kot očitna: pomanjkanje priložne publikacije, ki bi pregledno informirala in vodila bralca — glasbenika, poznavalca ali ljubitelja — po presenetljivo bogatem polju slovenskega glasbenega ustvarjanja“.

Prav gotovo lahko trdimo, da se je avtorju izredno lepo opremilne in okusne izdaje to tudi posrečilo, saj je knjiga vabljiva, prijetna na pogled in beramo jo z lahkoto in v njej najdemo prepotrebne informacije o naših skladateljih, ki jih moramo navadno iskati po debelih enciklopedijah. Morda je edini zadržek v tem, da v delu niso zajeti prav vsi slovenski glasbeni ustvarjalci, ki bi jih tu pričakovali, seveda pa je pisanje takšnega dela izjemno nehvaležno in nikdar ne more enako ustreči vsem, ki jim je namenjeno.

KAJA ŠIVIC

PORTRET PAVLA KERNJAKA/ RTV LJUBLJANA

Slovenska glasba je to. Z vsem njenim občutjem. Postala je ljudska še v življenju Pavla Kernjaka. Doživljali smo jo kot poetično izpoved koroških ljudi. Takoj verjamemo vanjo, tako resnična je njena izpoved. Glasba, ki ostane v nas, ki prepriča.

V portretu Pavla Kernjaka so zbrane njegove najznačilnejše vokalne skladbe, ki se ne „razlikujejo“ od koroških ljudskih. Kdo ne pozna Mojce v izvedbi Slovenskega okteta ali Katrca, Rož, Podjuna, Zila, in „ljudskih“: Oj te preburna ženska stvar, Mi smo mi, Juhe pojdem v Škofče in Moja ljub'ca m' je pošto posvava?

Izvajalci so sila različni: Slovenski oktet, Vokalni kvintet Gorenjci, Mešani zbor Jakob Petelin Gallus iz Celovca, Oktet Tro, Kwartet Zvonček, Koroški akademski oktet, in Fantje na vasi. Tolikšna raznolikost, ki jo pogojujejo različne pevske skupine, daje plošči še posebno draž.

NECA FALK/ NAJJAČI OSTAJU/ RTV LJUBLJANA

Morda je bila res edina možnost, da najde Neca Falk svoj zvok, odločitev, da posname ploščo v Londonu z angleškimi glasbeniki, producentoma in kar je najpomembnejše, tudi angleškim aranžerjem

Daveom Cookom. Zasedba spremlja joče skupine je gibljiva, prilagaja se vzdušju skladbe, bolje besedilo. Pisec besedil za večino skladb je Andrej Šifrer, ki je napisal tudi glasbo. Še zmeraj so to besedna sporočila o malih ljudeh, o življenju iz ozadja, daleč za odrom in kulisami.

Življenje, ki ne potrebuje kulis, ker je preveč resnično, da bi ga lahko prezrli. Samo Najjači je značilen rock'n roll (besedilo in glasba Tomaž Domicelj) o usodnosti te glasbe in njenih zvokov, o usodnosti rock'n roll zvezd. Za tri skladbe sta prispevala besedila in glasbo Svetlana Makarovič in Boško Obradović, ki ne pričata tako kot ostali. Vsa tri so ljubezenska. Edina od ljubezenskih prepriča Nesrečo moja Andreja Šifrerja.

Prav gotovo še nobena jugoslovanska pevka ni posnela tako svoje plošče, vendar bi bilo potrebno to glasbo predstaviti tudi na koncertih. Nujno. Ovitak je novo likovno doživetje ne samo pri nas, dodan mu je tudi album fotografij Nece Falk – avtorja Tone Stojko in Andrej Habič.

CROSBY, STILLS, NASH AND YOUNG – TAYLOR, REEVES/ DEJA VU/ SUZY

Deja vu je ena temeljnih plošč, ne samo te ameriške skupine, temveč pop glasbe nasploh. Je izvrstna sinteza ameriške tradicionalne glasbe in rocka. Na plošči ni odvečne skladbe. V vseh se prepleta štiri-glasno petje, kar je tudi zaščitni znak te skupine. Tu je zbranih nekaj temeljnih skladb „folk-rocka“, če niso morda to kar vse: Carry on, srčkana Teach your children, Almost cut my hair, Helpless, legendarna Woodstock, Joni Mitchell, Deja vu, Our house, 4 + 20.

Kljub temu, da je plošča izšla že leta 1970, je še danes nova in zmeraj pri vsakem poslušanju drugačna. Drugačna zato, ker so glasbeniki v vsaki skladbi podoživeli igranje glasbil (predvsem akustične kitare, ki je sem in tja v kontrastu z električno) in pa skozi večglasno petje, ki najbolj pritegne in nas osvoji.

MILOŠ BAŠIN

Novi zvoki v Ljubljani

Lene Lovich in Wishbone Ash

Že dolgo nista dva izvajalca, ki ustvarjata povsem različne zvoke, dokazala moči in pomembnosti priredb. In že dolgo niso poslušalci tako živeli z njima.

Današnja glasba Wishbone Ash ne predstavlja bistvene novosti: gradijo jo na zvokih dveh kitar, ki si izmenjujeta posamezna sola skozi dvogovore, kar je bistvena značilnost te skupine, poleg izvrstne izvedbe. Ta je povsem izdelana in dognana. Kitare ustvarjajo kar lirčno vzdušje, ki ni nikdar

nasilno. Skladbe so se gibale v umirjenosti, čeprav so bile v hitrejšem ritmu. Kot, da bi bilo mogoče tudi rock balade zaigrati umirjeno, čeprav z električnimi glasbili. Uspešnice, ki največkrat privabijo poslušalce na tak koncert, niso bile pomembne. Že zdavnaj smo ugotovili, da ne smemo glasbe poslušati skozi „privlačno – lepe“ melodije. Bistvo je vedno skrito.

Kot da poslušalci na začetku niso verjeli, kaj se dogaja. Še je mogoče ustvarjati neznano, kar še ni bilo slišano in doživeto.

„Klasična zasedba“ skupine in razpoznavnega glasu Lene Lovich. In seveda priredbe. V celem zvočnem dogodku nismo slišali sola kitare, kar se je vsaj do tega koncerta zdelo povsem nemogoče. Kot da bi vsa skupina Lene Lovich postala eno glasbilo. Sem in tja so izstopala le številna najrazličnejša glasbila s klaviaturo, vendar nikoli kot solistična.

Lene Lovich je na koncertu bolj kot na plošči Stateless, ustvarila neko povsem nedoživeto občutje. Občutje skrivnostne tema-

čnosti, ki jo je kar naenkrat prekrila s kabaretno razigranostjo. Vsezkoli pa je njena glasba polna zvočnih dogodkov.

Skladbe so bile kratke. V njih so glasbeniki na najrazličnejše načine povedali veliko, veliko več kot smo bili navajeni na naših dosedanjih zvočnih dogodkih. Ime novi val je samo izgovor, da lahko izgovorimo ime nečesa določljivega. Treba je samo prisluhniti.

MILOŠ BAŠIN

ŽIVLJENJE KITARISTA ŽIVLJENJE KITARISTA ŽIVLJENJE KITARISTA

Segovia: od samouka do akademika

Na srečo je Segovia malone ves svoj koncertni repertoar že posnel na gramofonske plošče oziroma na magnetofonski trak ter tako omogočil tudi prihodnjim rodovom, da se bodo lahko navduševali nad njegovim igranjem ter se učili ob njem. V Jugoslaviji pa je Segovia gostoval samo enkrat, oktobra 1973, ko je koncertiral v sporedu Beograjskih glasbenih svečanosti. To je bil njegov premierski koncert pred nadaljnjimi nastopi v Zahodni Nemčiji ter v ZDA.

Poleg razgibane koncertne dejavnosti ni nič manj pomembno tudi Segovino pedagoško delovanje. Nesporno ima trajne zasluge za nadaljnji napredek igranja na klasično kitaro na visokih glasbenih šolah v Madridu, Barceloni, Firencah, Londonu itd. Sam je učil ne le na glasbenih akademijah v Španiji, marveč tudi na glasbenih akademijah v ZDA, v Italiji ter drugod.

Svetovno znana je glasbena šola Accademia musicale chigiana v Sieni (Italija), kjer je posredoval svoje bogate izkušnje najimenitnejšim kitaristom današnjega časa: Johnu Williamsu iz Anglije, Rodrigu Rieri in Aliriu Diazu iz Venezuele, Antoniu Membradu Fernandezu iz Španije ter mnogim drugim. Na tej akademiji je v mojstrskem razredu pri Segovii leta 1958 diplomiral tudi odlični jugoslovanski kitarist, dobitnik lavreata na mednarodnem kitarškem konkurzu v Moskvi, dr. Jovan Jovičić, zdaj vseučiliški profesor na Elektrotehniški fakulteti beograjske univerze.

Segovia je uredil tudi ogromno kitarških skladb starih, novejših in sodobnih mojstrov, o čemer pričajo številni zvezki kitarških skladb v zbirki Gitarre Archiv, ki izhaja pri založbi v Mainzu (ZR Nemčija).

Hvale vredno je tudi, da mu je uspelo spodbuditi večje zanimanje za kitaro pri najboljših skladateljih svojega časa. Zanj so komponirali tako krajše skladbe kot koncerte za kitaro: Manuel de Falla, J. Turina, A. Tansman, M. Castelnuovo-Tedesco, J. Rodrigo, M. Ponce ter drugi. Sam pa je skomponiral več krajših skladb za kitaro (Estudios ipd.). Povrh tega je za kitaro priredil vrsto klasičnih skladb, v originalu skomponiranih za nekatere druge instrumente (zlasti skladba J. S. Bacha).

Nesporna Segoviina zasluga je tudi ta, da so se najboljši konstruktorji kitar na svetu, npr. Herman Hauser, Jose Ramirez in še zlasti Ignacio Fleta, še bolj poglobili v skrivnosti izdelovanja kitar, ki ustrezajo najvišjim umetniškim zahtevam koncertnih kitarških mojstrov.

Zaradi izredno bogate poustvarjalne, pedagoške in izdajateljske dejavnosti je prejel Segovia nešteto laskavih priznanj. Je član mnogih akademij po vsem svetu ter nosilec častnega doktorata Oxforda, Floride in Santiaga de Compostella. Klub madridskih umetnikov ga je 1956. leta (istočasno kot slovečega čelista Pabla Casals in pesnika Juana Ramona Jimeneza) odlikoval z odličjem Zlatim lovorom. Granada mu je leta 1964 podelila posebno priznanje v spomin na njegov prvi koncertni nastop, ki ga je kot mlad 15-letni umetnik imel prav v tem mestu. Leta 1979 je prejel najvišje priznanje, ki ga podeljuje mesto New York za dosežke na kulturnem področju – Haendlovo medaljo.

Najbolj pa se Segovia ponaša s priznanjem, ki mu ga je dala Španska akademija znanosti in umetnosti s tem, da ga je izbrala za svojega rednega člana. Tako je postal Andrés Segovia, prvi akademik kitare v vsej glasbeni zgodovini človeštva. Kako slaven in čaščen je ta mož danes, najbolj priča duhovita anekdota, ki pravi, da je Segovia,

Andrés Segovia

starodavno mesto severozahodno od Madrida, že pred tisoč leti dobilo svoje ime po velikem kitaristu – Segovii ...

Preseneča nas, da Segovia navzlic visoki starosti še vedno koncertira, snema plošče (med njimi tudi plošče skladb za pouk) ter prizadevno vzgaja nov vrhunski rod mladih kitarških umetnikov. Doma v svoji vili v Andaluziji vadi sleherni dan (seveda v presledkih) najmanj pet ur, čeprav njegovi prijatelji menijo, da takšnemu umetniku, kot je on, vadba sploh ni več potrebna. Toda Segovia jih ne posluša; raje se jim skriva. Kadar ne vadi, piše svoj bogati življenjepis. Ko pa ga kdo vpraša, če to vendarle ni prehud napor za človeka njegovih let, mu Segovia hudomušno odvrne: „Res je, da imam na grbi že več kot osem križev, nimam pa jih tudi v svojem srcu. Če voda ne teče, se skali. Potem, ko bom umrl, bom tako počival celo večnost!“

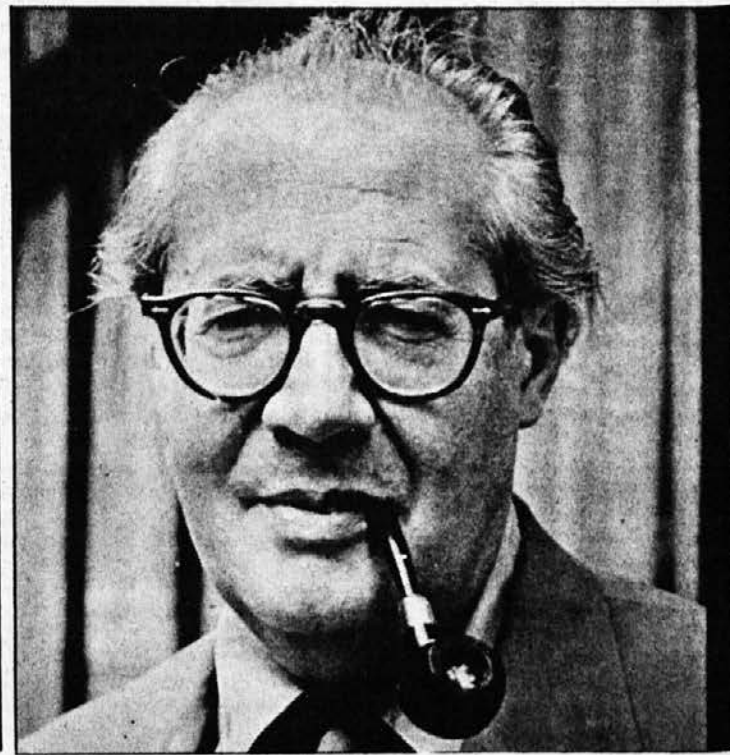
Takšen je torej bežen portret tega izjemno glasbeno nadarjenega in silno delovnega človeka zavidljivega spomina, ki s svojimi poustvarjalnimi kreacijami združuje tako moč in globino umetniškega izraza kot tudi čistost stila, s čimer mu je uspelo kitaro iz dušečega mrtvila povzdigi-

niti na visoko raven priznanega solističnega koncertnega glasbila. Danes stopa Segovia kot nesporni prvak pred več kot desetmilijonsko množico kitaristov vsega sveta.

Zasluge akademika, kitarškega virtuozu, umetnika, ki je uvedel kitaro v svet klasičnih glasbil, ter strastnega zbiralca dragocenih španskih starin Andresa Segovie so tako velike, da ga španski narod uvršča med svoje najznamenitejše može. S tem se je Segovia pridružil nesmrtnikom, kot so: Albeniz, Calderon, Cervantes, de Falla, Lorca, Goya, Granados, Greco, Jimenez, Machado, Miro, Morales, Murillo, Picasso, Unamuno, Velasquez ter številni drugi znameniti Španci.

„Glasba je nekaj, kar dopolnjuje naše življenje,“ ugotavlja Segovia. „Kdor se preda glasbi, živi v svetu, ki je nekoliko drugačen od vsakdanjega. Vsak človek mora nekje imeti svoje zatočišče, kamor se po potrebi lahko umakne. Takšno zatočišče je zame moja kitar. Ko sem kot politični emigrant polnih šestnajst let živel v tujini, bi me domotožje po sončni domovini skoraj strlo, če ne bi imel kitare. Zato se ne bom nikoli ločil od nje...“

V. T. ARHAR

Dve pismi meseca

V minulih dveh številkah revije GM ni bilo prispevkov, ki bi jih odbral za pismo meseca, zato pa sta si knjigo Leonarda Bernsteina Srečne ure ob glasbi tokrat zaslužila kar dva. Tako Staša z Bleda kot Jože iz Ihana sta se lotila problema odnosov do različnih glasbenih zvrsti. Jože z osebne plati, Staša pa z vidika glasbene vzgoje v šoli. Pri tem sta me posebej razveselila odločnost in pogum, s katerima zagovarjata svoja stališča in kritične misli. Najprej preberite njuni pismi, potem pa še nekaj mojih misli o problematiki, ki sta jo načela.

STAŠA ČELIK iz 8. razreda OŠ prof. dr. Josip Plemelj na Bledu piše takole:

„Vsak teden lahko slišiš na hodniku naše šole: „Dretje, o, se bomo spet zafrkavali!“ ali pa „Fuj, spet to petje!“

Veliko učencev na naši šoli ne mara glasbenega pouka. Večina pri uri spi ali pa dela nemir in moti pouk. Spominjam se, kako je bilo v petem razredu. Glasbeni pouk smo imeli vsakih štirinajst dni po eno uro. Učili smo se note in tudi peli. Fantje so se v zadnjih klopek pogovarjali in se šli kakšno igrice ali pa delali aviončke. Dekleta v prvih klopek pa so kot „pridne punčke“ pele in risale v notni zvezek črne pike z dolgim vratom. Čez leta so fantje postali še bolj nagajivi.

Letos, v osmem razredu, spoznavamo glasbena obdobja in dela posameznih skladateljev. Tudi zdaj večina učencev ni resna. Le redko imajo vsi s seboj zvezke za glasbeni pouk, poleg tega pa še nagajajo in se norčujejo iz tovarišice. Ta ni dovolj močna in odločna, da bi krotila tridesetglavo glasno in nemirno množico. Zato se je nihče ne boji. Ona pa se trudi in kolikor more, ustvari glasbeno vzdušje med tistimi, ki se zanimajo za glasbo. Vsako uro pišemo v svoje zvezke, če jih seveda imamo, vse o glasbenih obdobjih in pomembnih skladateljih. Velikokrat poslušamo tudi skladbe znanih skladateljev. Učenci so med poslušanjem nemirni in izražajo želje, da bi poslušali samo zabavno glasbo. To zvrst glasbe poslušamo le ob izjemnih dnevih, navadno ob koncu leta ali pa takrat, kadar je tovarišica izredno dobre volje. Jazz glasbe pri naših urah glasbe sploh ne poznamo. Mogoče je tudi v programu za osmi razred ni.

Mislim, da bi bile ure glasbenega pouka pestrejšje in zanimivejše, če bi bil program širši in bi zajemal vse zvrsti glasbe. Lahko bi bila v večini

resna, ampak ne samo takšna. Če bi ura vsebovala raznovrstno glasbo, bi bili morda tudi drugi učenci mirnejši. Saj ima vsak svoj okus in različni ljudje različno sprejemajo glasbo.“

Osmošolec JOŽE LENIČ iz Ihana pa je poslal takole pismo:

„Dragi urednik, opisal ti bom, zakaj se nisem odločil za punk (Jože piše fonično – pank in rok), ampak za resno glasbo.

Velikokrat se je med nami sošolci razvil pogovor o tem, katera glasba je najboljša. Ponavadi se je vse končalo s prepričanjem, kajti vsak je bil prepričan o svojem. Tako se je nekega dne spet začelo. V razredu sem edini, ki poslušam resno glasbo. Skupina sošolcev se je začela prepričati z menoj. Zatrjevali so, da muzika, ki jo poslušam, punk rocku še do kolen ne seže. Vprašal sem jih, kaj jim punk sploh pomeni. Nekdo je dejal, da glasbeniki v tej zvrsti glasbe tako razbijajo, da se zjutraj laže zbudi. Drugi je rekel, da je važno le to, da ropota. Dobil sem še več podobnih odgovorov. Iz vsega tega sem sklepal, da moji sošolci in še mnogo drugih ljudi muzike sploh ne znajo poslušati.

Kadar se usedem in poslušam, včasih tudi po več ur, ne morem ne brati, ne kramljati s prijateljem. Taktar se moje misli osredotočijo le na eno stvar – na glasbo in na tisto, kar nam ta čudovita veja umetnosti pove. Pri prijateljih sem že večkrat zasledil pojav, ki ga pri sebi ne poznam. Pesem, ki jo je slišal na radiu ali na plošči, mu je zelo všeč, po nekaj tednih pa pravi, da je lajna in da mu sploh ničesar ne pomeni. Pri pravi umetnici je ravno obratno. Večkrat jo slišiš, bolj ti je všeč. Vsakič v njej najdeš nekaj novega. Bolj misliš, da jo poznaš do potankosti, bolj spoznaš, da do konca nikoli ne prideš. Vsaka stvar, ki je prišla izpod peresa pravega umetnika, je neponovljiva. Mislim, da so ljudje, ki glasbe ne razumejo, prikrajšani za zelo veliko stvar. Kaj je lepšega kot zavrteti ploščo in že te obdajajo Mozartovi lahkotni akordi? Mogoče me imajo sošolci za bedaka, toda jaz sem izbral tisto, kar mi nudi največ.“

Vsekakor ti Jože, lahko v marsičem zavidam. Najprej zato, ker si za tisto, o čemer si prepričan, da ti daje največ, pripravljen požrti kakršnokoli žaljivko. Drugič zato, ker zmoraš ure in ure uživati ob glasbi, ki jo imaš rad, pa vedno znova najdeš v njej kaj novega. Tretjič, ker znaš privržnost „svoji“ glasbi dobro utemeljiti, medtem ko sošolci niso dovolj prepričljivi. Pri tem je še najmanj važno, katera zvrst glasbe je tista, ki te je prevzela. Predvsem drži namreč sklepna misel Stašinega pisma: „Vsak ima svoj

okus in različni ljudje različno sprejemajo zvrsti glasbe“. Vendar mislim, da si vendarle bolje izbral kot sošolci. Mnoge zvrsti glasbe so lahkotnejše, namenjene zabavi, sprostitvi. V njih namenoma ni nič takega, kar bi človeka močnejše notranje zaposlilo. Resna glasba, kakor imenuješ tisto glasbo, ki jo imaš rad, pa želi dati več kot samo zvočno kuliso ali ritem za ples. Kdor jo zna in hoče poslušati, tega gotovo notranje obogati in mu zapusti trajno sled. To pa je tista vrednota glasbe, ki lahko postane last slehernega človeka, če se tega zaveda.

Ta zavest pa kajpada le redko pride sama od sebe. Daje jo šola, se pravi glasbeni pouk, o katerem pripoveduje Staša. Odnos kakršnega opisuje in ki sploh ni redek na naših šolah, je gotovo posledica zelo različnih vzrokov, podobno kot pri drugih šolskih predmetih. Nekaj drži kot pribito: dober učitelj zna iz še tako puste snovi narediti čudovito uro. In to velja tudi za glasbeni pouk. S tem seveda še ni rečeno, da se učnega načrta glasbenega pouka ne da izboljšati. Stašine ideje o popestritvi učne ure z različnimi zvrstmi glasbe so zelo zanimive. Prijubljena popevka za začetek, lepa melodija za oddih med spraševanjem, rockerski vložek pred glavno temo ure, ljudska pesem ob koncu ure itd. – saj si tako mislila Staša, kajne? No, prepričan sem, da sem in tja kakšen iznajdljiv pedagog že pripravljala podobne učne ure. Natančno pa je treba pretehtati, če bi kazalo kaj takega predpisati z učnim načrtom. Prepustiva sodbo o tem strokovnjakom!

Nagrajena pisma in pomenek z dopisniki

Objavljam še pismo z naslovom VAJA DELA MOJSTRA, ki si je prislužilo nagrado – tematsko številko revije GM.

VLADIMIRA KALABA iz 6.b razreda OŠ Škofije:

„S solzami v očeh sem mamu in očeta preprosila, da sem se lahko vključila v komorni orkester koprške glasbene šole. Zaradi vaj v poznih urah, sta oče in mama nerada privolila.

Tako sem se nekega večera znašla v veliki skupini violin, violončel, kontrabasa, flavte, klarineta in harfe. Ob sprejemu sem doživela nenavaden aplavz: z lokom je vsak potrkal po stojalu: Postala sem anakovreden član velike, prijetne skupine mladih glasbenikov. Že prvi večer sem izvedela, da bomo sodelo-

vali na republiški tekmovalni mladih glasbenikov Slovenija. V roke so mi potisnili note in pokazali prostor, kjer naj bi sedela. Pult sem delila s prijateljico Damjano Fink. Z njeno pomočjo sem se marsičesa naučila.

Začeli smo vaditi s peklenskim tempom. Po celodnevni šoli, kjer zaključimo delavnik ob 14. uri, sem skoraj vsak dan hitela z avtobusom na vaje in se vračala domov pozno ponoči.

Zadnji dnevi so bili mučni, saj smo na vajah večkrat slabo zaigrali. Občudovala sem dirigente, tovariša Boruta Logarja, ki nas je potrpežljivo vodil, popravljal in vzpodbujal.

V velikem prijatnem avtobusu smo jo v soboto, 15. marca, mahali v Ljubljano, sreči naproti. Vesela vožnja je hitro minila. Avtobus smo zapustili pred Viteško dvorano v Križankah. Znašli smo se v majhni, tesni sobici, kjer smo privlekli na dan ljubljene instrumente. Na dopoldanskih vajah smo igrali kriminalno. Mnogo bolje je bilo popoldan, ko smo se znašli pred šestčlansko komisijo. Dobro sem si ogledala komisijo in razmišljala, ali bodo nepristransko ocenjevali. Čeprav sem naročila staršem in sošolcem, naj ob tem času držijo pesti, sem bila vsa iz sebe. Znojne kaplje so me zgečkale po licu, lok pa je drhtel. Zarla sem se v tovariša in prijatelje ter vsem zaželela srečno.

Po dvorani so zaplavali ostri in hitri toni godal. Trema in strah sta v trenutku izginila in igrali smo, da še nikoli tako. V naslednji umirjeni skladbi so se nam pridružili še harfa, klarinet in flauta. V Turškem plesu so z nami zaigrali še triangel, tamburin in gong. S tihim tonom D smo končali naš nastop. Bučni aplavz nas je spremljal še ob odhodu iz dvorane.

Nastopile so dolge minute čakanja na odločitev komisije. Naenkrat se je na hodniku oglasil močan vzdik tovariša Logarja: „Prvi smol!“ Jokali smo od sreče in se objemali vseprāk. Skozi goste snežinke, ki so plesale nad Ljubljano, smo odhiteli na palačinke in deit. K uspehu čestitam tovarišu in prijateljem. Zahvaljujem se jim, saj sem ob skupnem delu spoznala, da vaja dela mojstra.“

Pisali so še:

Do srede maja smo prejeli pošto še od Nives Maček iz Laškega, Savice Radusinovič iz Podgorja, Slavi Kocjančič iz Novega mesta, Magde Navodnik iz Braslovca in Katarine Kelšin iz Ljubljane, in Lucija Kozlovič iz Kopra.

Da bi bilo tudi jeseni spet toliko zanimivih pisem, ob izteku letošnjega letnika želi VAŠ UREDNIK

Tovariš Tito v pogovoru s člani Slovenskega okteta leta 1962.

Prisrčen stisk roke — najlepša čestitka Dubravki Tomšič — Srebotnjakovi, ki je pred tremi leti prejela za svoje umetniško delovanje nagrado AVNOJ.

